

**DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT**

**IVERKSETTINGSBREV
FOR
FORSVARET
FOR GJENNOMFØRINGSÅRET 2011**

Oslo, 30. desember 2010

Innholdsfortegnelse

Statsrådets forord.....	4
Innledning	5
1.1 Om iverksettingsbrevet	5
1.2 Departementsrådets innledning	6
1.3 Hovedprioriteter i 2011	7
1.4 Økonomisk tildeling 2011.....	9
2. Hovedmål for virksomheten i 2011	11
2.1 Strategisk målbilde for forsvarssektoren.....	11
2.2 Mål og resultatkrav for Forsvaret i 2011.....	11
2.3 Forsvarsdepartementets risikovurdering av målbildet	13
2.4 Operativ virksomhet.....	14
2.5 Økonomiske rammer og forutsetninger	28
2.6 Strukturutvikling, styrkeproduksjon, støttevirksomhet og ledelse	31
2.7 Teknologisk infrastruktur – nettverksbasert Forsvar	44
2.8 Personell og kompetanse	46
3. Omtale av de enkelte kapitler/poster	53
3.1 Kapittel 1720 Felles ledelse og kommandoapparat.....	53
3.2 Kapittel 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	54
3.3 Kapittel 1731 Hæren.....	55
3.4 Kapittel 1732 Sjøforsvaret	56
3.5 Kapittel 1733 Luftforsvaret	57
3.6 Kapittel 1734 Heimevernet	58
3.7 Kapittel 1735 Etterretningstjenesten	59
3.8 Kapittel 1740 Forsvarets logistikkorganisasjon	59
3.9 Kapittel 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	60

3.10	Kapittel 1790 Kystvakten.....	61
3.11	Kapittel 1791 Redningshelikoptertjenesten.....	62
3.12	Kapittel 1792 Norske styrker i utlandet.....	62
3.13	Kapittel 1795 Kulturelle og allmenntilgittige formål.....	63
3.14	Kapittel 4799 Militære bøter	64
4.	Ledelse og styring.....	64
4.1	Innledning	64
4.2	Etatsstyring	64
4.3	Risikostyring og intern kontroll.....	65
4.4	Miljøledelse	65
4.5	Rapportering	66
	Totalvurdering av målbildet.....	72
	Mål.....	72
	Styringsparametere	72
	Tiltak	73
4.6	Særlige innspill med egne tidsfrister.....	75
4.7	Tidsplan for ESM og rapporteringsfrister	76

VEDLEGG:

- A: Mål- og resultatstyring
- B: Operativ struktur og krav til tilgjengelighet/klartider
- C: Bidrag til forsvars- og sikkerhetsreform
- D: Materiellvedlegg for perioden 2011-2014
- E: EBA-vedlegg for perioden 2011-2014
- F: NATO styrkemål
- G: Oppdragsoversikt
- H: Direktiv for bidrag til operasjoner i utlandet og flernasjonale beredskapsstyrker
- I: Budsjettrammer 2011

STATSRÅDENS FORORD

Forsvaret er tjent med økt åpenhet. Jeg ønsker meg en grunnholdning hvor åpenhet er regelen, ikke unntaket. Opplysninger om militære kapasiteter, operasjoner og personell er av sikkerhetsmessige grunner i noen tilfeller gradert informasjon. Men det meste vi gjør i Forsvaret ikke bare tåler, men fortjener, dagens lys. Vi har mye å vise fram og jeg er overbevist om at tillitsforholdet mellom Forsvaret, sivile myndigheter og befolkningen vil styrkes gjennom mer åpenhet om vår virksomhet. Økt innsyn gir sammen med vår informasjon økt kunnskap om Forsvaret og våre oppgaver.

Gjennom 2010 har journalister fått bo sammen med våre soldater i Afghanistan og bli med ut på oppdrag. Vi har åpnet opp for aktivt å bidra med informasjon, invitere til og delta i debatter om oppdraget vårt sammen med våre allierte i ISAF. Vi er i økende grad til stede både i tradisjonelle og i sosiale medier.

Dette stiller nye krav til oss - sikkerhetsmessig og på andre måter. Alle kan nå alle, informasjonen spres raskt og uhindret, vi er også aktive på Facebook og twitter. Jeg ønsker denne utviklingen velkommen. Samtidig stiller den store krav til kunnskap om lover og regler på området og den enkeltes vurderingsevne. Økt åpenhet må ikke gå på bekostning av våre soldaters – eller rikets – sikkerhet. Det er derfor viktig at den enkelte er seg sitt ansvar bevisst. Kommunikasjon er et lederansvar. Jeg ønsker meg økt profesjonalitet om hvilke krav et åpnere Forsvar stiller til både intern og ekstern kommunikasjon.

Tillit til Forsvaret forutsetter gode og sunne holdninger i synet på yrket, bruk av makt, måten vi forholder oss til hverandre på og våre omgivelser. Et relevant forsvar er ensbetydende med et etisk bevisst forsvar med evne til å målbære spesifikke verdier, og til å reflektere rundt og håndtere de etiske dilemmaene vi møter i vårt daglige virke, ute og hjemme. Forsvaret har lenge vist seg som en verdibærer, i stand til å tenke og handle etter etiske regler og normer.

2011 vil bli et avgjørende år for vår mulighet til å nå hovedmålene i langtidsplanen 2009–2012. Derfor kan jeg ikke sterkt nok få presisert viktigheten av at ledere på alle nivå kommuniserer godt innad og utad og styrer forsvarlig. Med god ledelse og tydelig kommunikasjon vil hovedmålene i langtidsplanen fremdeles være innenfor rekkevidde.

Jeg vil ønske lykke til i arbeidet med å nå målsettingene i 2011 og ser frem til et fortsatt godt samarbeid.

Grete Faremo

Oslo, 30. desember 2010

INNLEDNING

1.1 Om iverksettelsesbrevet

Forsvarsdepartementets (FD) iverksettelsesbrev for Forsvaret for gjennomføringsåret 2011 gir mål, oppdrag, føringer og rammer til forsvarssjefen (FSJ) for gjennomføringen av virksomheten i 2011. Iverksettelsesbrev for 2011 (IVB 2011) er utformet med utgangspunkt i Stortingets behandling av Innst. 7 S (2010-2011) til Prop. 1 S (2010-2011), og den vedtatte langtidsplanen, jf. Iverksettelsesbrevet for forsvarssektoren 2009-2012 (IVB LTP). Justeringer i løpet av året i forhold til iverksettelsesbrevet (IVB) for 2011, oversendes Forsvaret skriftlig i form av Presiseringer, endringer og tillegg til IVB 2011 (PET til IVB 2011).

Føringer gitt i IVB LTP for 2009-2012 gjelder og skal følges opp med mindre enkeltoppdrag oppheves konkret av føringer gitt i IVB for 2011. Oppdragene gitt i IVB for 2011, jf. blant annet vedlegg G, skal forutsetningsvis ikke generere vesentlig økte kostnader som ikke er dekket av budsjettildelingen for 2011. Dersom denne forutsetningen skulle vise seg ikke mulig å holde, bes dette tatt opp med departementet i god tid før oppdraget iverksettes og får økonomiske konsekvenser.

På generelt grunnlag skal den samlede virksomhet i Forsvaret styres slik at krav til økonomistyring og forsvarlig forvaltning ivaretas på en god måte, jf. § 4 i Reglement for økonomistyring i staten og FDs spesifiseringer av dette i Forsvarsdepartementets økonomiinstruks til etatene (FØET).

Iverksettelsesbrevet for langtidsplanen, og iverksettelsesbrevene for de årlige budsjettene, skal være reelt førende for virksomhetsstyringen og organisasjonsutviklingen i alle deler av Forsvarets organisasjon. Dette krever lojalitet i oppfølgingen, også i kommunikasjon utad.

Videre er det en forutsetning at forsvarssjefen ved Forsvarsstaben sørger for at proaktiv risikostyring omgående iverksettes og følges opp innenfor alle kapittelområder og ansvarsområdene til budsjett- og resultatansvarlige sjefer i Forsvaret. Forsvarssjefen ved Forsvarsstaben må dessuten besørge god rapportering i henhold til departementets krav, samt full åpenhet om alle kostnadsfaktorer på de ulike kapittelområder og ansvarsområdene til budsjett- og resultatansvarlige sjefer. I tillegg må departementets årlige plangrunnlag for budsjettarbeidet bli reelt styrende for budsjettarbeidet i Forsvarets avdelinger, inklusive for forsvarssjefens årlige budsjettforslag, herunder når det gjelder andelen av driftsbudsjettet som skal gå til direkte operativ virksomhet. Endelig forutsetter departementet at oppfølging og forbedring når det gjelder intern kontroll, samt regnskaps- eller forvaltningsmessige mangler i Forsvaret, gis høyeste prioritet av forsvarssjefen og Forsvarets øvrige ledelse.

Dokumentet har egne vedlegg som inneholder mer spesifikke føringer innenfor ulike områder. Ved en eventuell motsetning mellom hoveddokument og vedlegg, er det hoveddokumentet som gjelder.

1.2 Departementsrådets innledning

Videreutvikling av Forsvaret i henhold til langtidsplanens hovedambisjoner vil kreve en sterk, samlet og synlig etatsledelse gjennom virksomhetsåret, med tydelig forpliktelse til de mål som skal nås. Dette medfører også krav og forventninger til gjennomførings- og kommunikasjonsansvar for ledere på alle nivåer.

En forutsetning for en vellykket omstilling er at den enkelte leder har et sterkt fokus på innsalg og kommunikasjon i organisasjonen. I det videre arbeid må det fortsatt legges vekt på at alle ansatte i Forsvaret skal ha forståelse for omstillingens mål og forutsetninger. Dessuten er det avgjørende å arbeide videre for at alle erkjenner at langtidsplanen skal gjennomføres og at bidragene fra den enkelte vil være viktige for å lykkes. Dette krever en strukturert topplerdialog og at etatsledelsen tydelig kommuniserer budskapet gjennom hele virksomhetsåret. Ledelsen må fremstå samlet i all sin kontakt med ulike nivåer i etaten.

Omstillingsprosessen er avhengig av bidrag fra alle nivåer i etaten. Det må fortsatt markeres at Forsvaret skal ha en kultur preget av forpliktende leveranser av omstilling. Både suksesser og eventuelle avvik må markeres på synlige måter.

Omstillingsprosesser vil alltid innebære at det oppstår uenigheter og frustrasjoner. Det er viktig at etatsledelsen fortsatt tilrettelegger for et organisasjonsklima og kommunikasjonslinjer som ivaretar dette på en konstruktiv måte. Dette innebærer bl.a. å markere at det er legitimt å ha ulike syn i en prosess som kan bidra til å gjøre beslutningene bedre. Samtidig forventes det en lojalitet til beslutninger når disse er truffet. Dagens åpne mediasamfunn stiller store krav til en så komplisert virksomhet som forsvarssektoren. Forsvaret må i enda større grad fokusere på bevissthet om, og håndtering av disse utfordringene.

For at ledere i Forsvaret på alle nivå skal fremstå med gode arbeidsgiverholdninger og god arbeidsgiverkompetanse, må det stilles krav til at ledere har relevant kompetanse. Forsvaret skal videreutvikle eksisterende lederutdanning og lederutvikling, og bl.a. sikre at det blir satt minimumskrav til kompetanse for ledere på alle nivå. Videre skal det gis planmessig kompetansehevingstilbud til både nåværende og fremtidige ledere. Der det foreligger kompetanseutviklingsbehov, skal det vurderes utviklingstiltak som skal brukes til å gjennomføre målrettede tiltak med henblikk på forbedringer slik at kompetansekravet oppfylles.

Virksomhetenes ledelse skal sørge for at ivaretagelse og kontroll av sikkerheten integreres i virksomhetens øvrige aktiviteter. Enhver leder har ansvar for sikkerheten innenfor sitt ansvars- og myndighetsområde, og skal sørge for å treffe tiltak i medhold av sikkerhetsloven med forskrifter, herunder rapportere om sikkerhetstruende hendelser. Den foresattes ansvar gjelder også der utførelsen av sikkerhetsoppgaver er

overlatt til private leverandører eller andre virksomheter. Enhver foresatt skal påse at underordnede har en adferd som bidrar til å ivareta sikkerheten, og skal løpende veilede underordnede.

Forebyggende sikkerhet skal gis nødvendig oppmerksomhet i virksomhetsstyringen, herunder at forebyggende sikkerhet skal være en del av virksomhetens interne styringssystemer.

I løpet av 2011 skal lokale tiltaksplaner for HEL implementeres. De lokale handlingsplanene skal ivareta også den operative delen av virksomheten, og planene må være relevante i forhold til de enkelte avdelinger og virksomheter. Alt personell i Forsvaret skal i 2011 ha gjennomført e-læringsprogram for holdninger, etikk og ledelse. Ledere har et spesielt ansvar for å følge opp og rapportere at dette er utført.

1.3 Hovedprioriteter i 2011

Arbeidet med å videreutvikle Forsvaret er krevende og det tar tid før tiltakene i langtidsplanen gir full effekt. Budsjettet for 2011 er bygget på klare prioriteringer og målrettet innsats for å kunne videreføre utviklingen slik at langtidsplanens hovedmål ved utgangen av 2012 kan nås. Balanse mellom budsjett og virksomhet står derfor også i 2011 svært sentralt.

Norges bidrag til FN-operasjonen i Tsjad og EUs maritime operasjon utenfor Somalia ble avsluttet i 2010, og større investeringer i NATO-infrastruktur er avsluttet. Som følge av dette er den samlede ressursrammen til forsvarssektoren redusert med reelt 101 mill. kroner (0,26 %) sammenlignet med saldert budsjett for 2010.

Forsvarsbudsjett for 2011 styrker samlet sett handlefriheten til oppfølging av langtidsplanen med i overkant av 300 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2010. Av disse er 75 mill. kroner økte bevilgninger som eksklusivt skal rettes mot målsettingen i vedtatt langtidsplan.

Med ovenstående som utgangspunkt legger Forsvarsdepartementet følgende til grunn for gjennomføringen av Forsvarets virksomhet i 2011.

Forsvarssjefen skal særlig prioritere:

- tiltak og virksomhet som muliggjør at hovedmålene i langtidsplanen kan nås i 2012, forutsatt at tilførsel av resterende budsjettøkning på 253 mill. 2008-kroner tilføres og at ambisjonsnivå ut over LTPs forutsetninger tilleggsbevilges,
- styring og ledelse i tråd med de føringer som fremgår av dette IVB, bl.a. pro-aktiv risikostyring,
- i samarbeid med FD aktivt å engasjere seg i å bedre arbeidsprosessene mellom FD og FST og arbeide videre for at etatsledelsen fremstår samlet med helhetsansvar og helhetsforståelse. Forsvarets ledere, på alle nivåer, skal

fremstå med gode arbeidsgiverholdninger og god arbeidsgiverkompetanse, og alle ledere skal aktivt arbeide for at Forsvaret skal være og fremstå som en samlet etat og bidra til et godt omdømme,

- å utvikle en åpenhetskultur preget av refleksjon og ansvarlighet,
- å videreføre arbeidet med å forbedre økonomistyringen og forvaltningen. I 2011 skal det spesielt fokuseres på intern kontroll, materiellforvaltning og driftsanskaffelser,
- oppfølging av norske forpliktelser i NATO-sammenheng,
- norsk militær tilstedeværelse i nordområdene, herunder gjennom suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse og overvåking. Evnen til suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse til havs skal bedres gjennom innfasing av nye fartøyer og materiell. I tillegg skal aktivitet i Hæren og Luftforsvaret i nord prioriteres. Grensekontroll mot Russland opprettholdes. Videreutviklingen av Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) utenfor Bodø fortsetter,
- at Norges bidrag til utenlandsoperasjoner søkes gjennomført gjennom operativt samarbeid med andre lands styrkebidrag, bl.a. for å redusere kostnader samtidig som evnen til å stille bidrag minimum videreføres eller styrkes,
- integrering av kjønnsperspektivet i operativ virksomhet ved at dette perspektivet ikke bare legges inn i øvelser og misjonsspesifikk trening, men også i operative krav.
- fortsette gjennomføringen av forutsatt og dokumenterbar *interneffektivisering*, samt andre tiltak som bidrar til intern ressursfrigjøring i sektoren,
- Forsvarssjefen skal prioritere langtidspanarbeidet, med vekt på å utforme fagmilitære råd som en integrert del av planprosessen i Forsvarsdepartementet. Forsvaret vil ha en betydelig rolle i dette arbeidet og må avsette tilstrekkelige ressurser. I 2011 vil særlig bidrag knyttet til grunnlaget for et nytt langtidsdokument, planlagt fremmet for Stortinget våren 2012, stå sentralt,
- å prioritere investeringsvirksomheten med spesielt vekt på å styrke kompetansen innenfor kritiske områder,
- at ledere på alle nivåer kjenner og utfører sine plikter innenfor området forebyggende sikkerhet, herunder sørger for at forebyggende sikkerhet inngår som en del av Forsvarets interne styringssystemer,
- tiltak som ivaretar alle som skal delta, deltar og har deltatt i utenlandsoperasjoner,

- å prioritere utviklingen av Hæren og felleskapasiteter med spesiell vekt på å videreføre kompetansen innenfor kritiske områder som er nødvendige i operasjoner hjemme og ute,
- økt trening av Heimevernet, herunder trening og øving av minimum 38 % av forsterknings- og oppfølgingsstyrken,
- mottak av, og bruk av nytt materiell i Luftforsvaret og Sjøforsvaret, herunder sørge for tilstrekkelig kompetanse til å anvende det nye materiellet,
- å legge til rette for alliert øving og trening i Norge. Det skal gjennomføres en felleoperativ øvelse (land- og luftstyrker) i Nord-Norge med alliert deltakelse i 2011,
- å fortsette styrkingen av personellpolitikken og øke kvinneandel blant militært personell og i lederstillinger samt økt mangfold i Forsvaret,
- å legge til rette for og etablere en mer effektiv logistikkunderstøttelse i Forsvaret,
- å videreutvikle nasjonalt operativt planverk og beredskapsplanverk, samt forberede arbeidet med nytt alliert operativt planverk,
- å ferdigstille plan for videre utvikling/implementering av nettverksbasert forsvar. Arbeidet for å nå høyere modenhetsgrad må konkretiseres i forsvarssjefens videre planarbeid og gjennomføring av disse,
- å legge til rette for flernasjonalt samarbeid for å oppnå forbedret operativ evne og økt kostnadseffektivitet,
- å sørge for optimal og kostnadseffektiv utnyttelse av samlet C-130J-kapasitet,
- Kompetanse, kapasitet og rutiner for behandling av personopplysninger, herunder iverksette tiltak for å styrke den enkeltes personvern i organisasjonen,
- å sikre at investeringer innen materiell og EBA blir gjennomført ved at det blir utarbeidet fremskaffelsesløsninger iht. vedlegg D og E som omhandler materiell og EBA og at prosjektene blir gjennomført iht. disse.

Det skal ikke legges til grunn et driftsmønster/aktivitetsnivå/driftsnivå med sikte på å oppnå høyere operative ambisjoner enn det som er fastlagt i vedlegg B – *Operativ struktur og krav til tilgjengelighet/klartider* til IVB for Forsvaret i 2011.

1.4 Økonomisk tildeling 2011

2011 kroner		1000 kroner	1000 kroner
Kapittel	Post	Utgiftsramme	Inntektsramme
1720/4720	01	2 592 246	53 011
1725/4725	01	1 913 817	49 451
1725	50	73 984	
1725/4725	70	6 096	36
4725	90		648
1731/4731	01	5 220 514	45 605
1732/4732	01	3 282 481	37 229
1733/4733	01	3 968 358	161 552
1734/4734	01	1 048 559	8 381
1735	21	966 010	
1740/4740	01	2 377 209	108 046
1760	01	956 530	
1760	44	51 680	
1760	45	7 793 384	
1760/4760	48	134 000	134 000
1760	75	99 790	
1790/4790	01	977 565	
1791	01	491 502	449 001
1792/4792	01	1 120 963	10 368
1795/4795	01	238 877	2 413
4799	86		500
Totalt		33 314 565	1 060 641
Driftsramme		25 353 711	
Materiellinvestering		7 793 384	
EBA investeringer (NATO)		285 470	

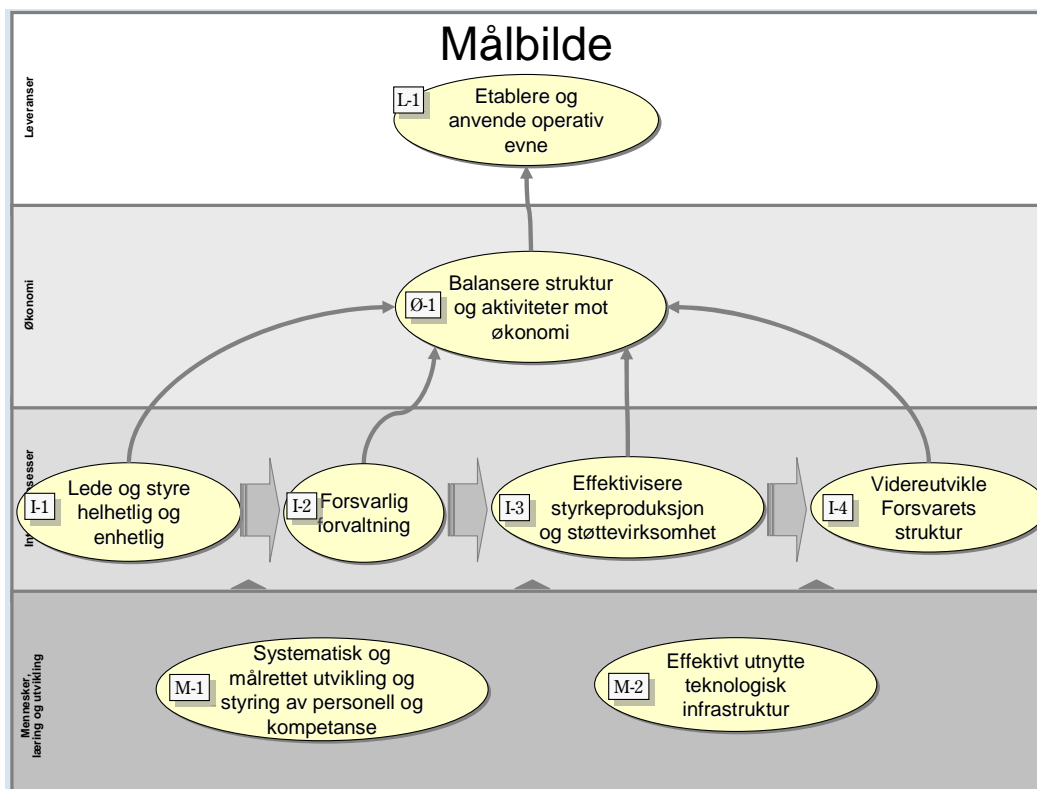
2. HOVEDMÅL FOR VIRKSOMHETEN I 2011

Mål- og resultatstyring er det overordnede styringsprinsipp i staten, og grunnlaget for de krav som stilles til mål og resultater i dette iverksettelsesbrevet. Strategiske føringer i IVB LTP er konkretisert gjennom mål, styringsparametere og tiltak, og danner et rammeverk for årlig styring og oppfølging. Illustrativt grupperes overordnede mål i et "målbilde".

2.1 Strategisk målbilde for forsvarssektoren

Det strategiske målbildet for 2009–2012 fastsetter strategiske mål for hele forsvarssektoren og er overordnet målbilder for den enkelte etat. Målbildet gjelder den totale styringen av forsvarssektoren og danner rammeverk for å følge opp de prioriteringene som ligger i langtidsplanen 2009–2012. Videre beskriver målbildet de viktigste endringene som skal skje i perioden og inneholder områder som er kritiske å følge opp i styringssammenheng for å sikre gjennomføringen av vedtatte planer.

Figur 1 Strategisk målbilde 2009–2012

2.2 Mål og resultatkrav for Forsvaret i 2011

Fra det strategiske målbildet for forsvarssektoren er det utledet mål- og resultatkrav for Forsvarets virksomhet i 2011. Målene er konkretisert i resultatkrav som er gitt som styringsparametere. FSJ er ansvarlig for gjennomføringen av de oppdrag som gjelder

Forsvaret, og vil bli vurdert og målt mot i hvilken grad Forsvaret oppnår fastsatte mål- og resultatkrav.

Sammendrag:

Id	Mål - SP - Tiltak Benevning	Resultatkrav / Indikator				Rapportering			IVB LTP
		2011	2012			RKR1	RKR2	RKR3	Ref
L-1	Etablere og anvende operativ evne					X	X	X	Kap 4
SP L-1-1	Operativ evne (VOE)	Stabil +	Stabil +				X		4.12/4.14
SP L-1-2	Tilstedeværelse og aktivitet i nordområdene	Styrkes	Styrkes			X	X	X	9.3
SP L-1-3	Bidra til og gjennomføre utenlandsoperasjoner	Tilfreds-stillende	Tilfreds-stillende			X	X	X	
Ø-1	Balansere struktur og aktiviteter mot økonomi (tall i mill. 2011-kr)					X	X	X	Kap 2
SP Ø-1-1	Forventet årsresultat	Ingen avvik	Ingen avvik			X	X	X	
T Ø-1-1	Frigjøre midler ifm basetiltak	261	316			X	X	X	2.3.1
T Ø-1-2	Oppnå en årlig varig effektivisering	501	664			X	X	X	2.3.1
T Ø-1-3	Reduksjon i avsetninger til AST	275	358			X	X	X	2.3.1
T Ø-1-4	Oppnå en årlig dokumenterbar og varig energieffektivisering							X	
I-1	Lede og styre helhetlig og enhetlig					X	X	X	Kap 3
SP I-1-1	Kompetansekrav til ledere	Iht. fastsatte kompetansekrav	Fastsettes senere						
SP I-1-2	Evaluering av ledere	Forbedret	Forbedret					X	Kap 3
T I-1-1	Viderefør og videreutvikle "Handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse" (HEL)	X	X			X	X	X	7.1
T I-1-2	Evaluering av ledere og lederutvikling, inklusive tiltak i forhold til arbeidsgiverrollen.	X	X					X	
I-2	Forsvarlig forvaltning					X	X	X	
SP I-2-1	Fakturakontroll	95 %	95 %			X	X	X	
SP I-2-2	Håndvåpenkontroll	100 %	100 %			X	X	X	
SP I-2-3	Materiellkontroll	100 %	100 %			X	X	X	
T I-2-1	Følg opp tiltaksliste økonomi og forsvarlig forvaltning (TØFF)	X	X			Mnd.	Mnd.	Mnd.	
I-3	Effektivisere styrkeproduksjon og støttevirksomhet					X	X	X	Kap 5
SP I-3-1	Implementering av vedtatte organisasjonsendringer	4	0			X	X	X	
SP I-3-2	Gjennomføringsgrad styrkeproduksjon	100 %	100 %			X	X	X	
SP I-3-2	Materielltilgjengelighet	100 %	100 %			X	X	X	
T I-3-1	Videreutvikle arbeidet med materiellhjemmelsgrunnlag og KOP	X				X	X	X	Kap 5
T I-3-2	Kvalitetssikre sammenhengen mellom materiellhjemmelsgrunnlag, regnskapsført materiell og faktisk materiellbeholdning for	X	X			X	X	X	

Id	Mål - SP - Tiltak Benevning	Resultatkrav / Indikator				Rapportering			IVB LTP
		2011	2012			RKR1	RKR2	RKR3	Ref
	alle strukturelement								
T I-3-3	Avhende materiell samt identifisere og utvikle systemer og systemunderstøttelse som ikke er nødvendig for forsvarssektoren	Minst 50 mill. netto	X			x	x	X	
I-4	Videreutvikle Forsvarets struktur					x	x	X	Kap 4
SP I-4-1	Realisering og videreutvikling av vedtatt struktur	100 %	100 %			x	x	X	Kap 4
SP I-4-2	Omsetningsevne investering	Se vedl. A	Se vedl. A			x	x	X	6.4
SP I-4-3	Ivaretagelse av innmeldte styrkemål	100 %	100 %			x	x	X	
M-1	Systematisk og målrettet utvikling og styring av personell og kompetanse					x	x	X	Kap 7
SP M-1-1	Utvikling i personellstrukturen	Se vedl. A	Se vedl. A			x	x	X	2.3.2 / 7.7
SP M-1-2	Dekningsgrad kompetanse	Se vedl. A	Se vedl. A			x	x	X	
SP M-1-3	Jobbtillfredshet og tilhørighet til organisasjonen	Forbedret	Forbedret					X	
SP M-1-4	Frafall fra førstegangstjenesten og antall kvinner i førstegangstjeneste og GBU	Se vedl. A	Se vedl. A					X	
SP M-1-5	Rekruttere og beholde kvinner								
T M-1-1	Videreutvikle system for strategisk kompetansestyling	X	X			x	x	X	7.6
M-2	Effektivt utnytte teknologisk infrastruktur					X	X	X	
SP M-2-1	Interoperable og standardiserte løsninger	Se vedl. A	Se vedl. A			x	x	X	
SP M-2-2	Modenhetsnivå NbF Grad 2 (NNEC NML 4)	Se vedl. A	Se vedl. A			x	x	X	
T M-2-1	Oppnå en kostnadseffektiv utnyttelse av ressursene	X	X			x	x	X	

For konkretisering av mål, styringsparametere og tiltak, se vedlegg A: Mål- og resultatstyring.

2.3 Forsvarsdepartementets risikovurdering av målbildet

De mest vesentlige risikoene for hvert av målene er angitt i tabellen:

Id	Mål - Risiko	Risikonivå
L-1	Etablere og anvende operativ evne	
	Se vedlegg B	
Ø-1	Balansere struktur og aktivitet mot økonomi	
R Ø-1-1	Manglende intern ressursfrigjøring	Høy
R Ø-1-2	Uforutsette driftsutgifter ved investering innenfor både materiell og EBA	Høy
R Ø-1-3	Kostnadsøkning som følge av FRIFLO	Høy
R Ø-1-4	Uforutsette konsekvenser av omstillingstiltak	Høy
I-1	Lede og styre helhetlig og enhetlig	

Id	Mål – Risiko	Risikonivå
R I-1-1	Mangelfull håndtering av uavklarte forhold ved LTP	Kritisk
R I-1-2	Ulik oppfatning av begrepet "arbeidsgiverholdninger"	Høy
I-2	Forsvarlig forvaltning	
R I-2-1	Manglende våpenkontroll	Kritisk
I-3	Effektivisere styrkeproduksjon og støttevirksomhet	
R I-3-1	Redusert leveransekapasitet ifm. FRIFLO omorganiseringen	Kritisk
R I-3-2	Forsinkelser i EBA-prosjekter	Moderat
I-4	Videreutvikle operativ struktur	
R I-4-1	Forsinkede materielleleveranser	Høy
R I-4-2	Forsvaret produserer for få FLer	Kritisk
R I-4-3	Mangelfull personelloppbygning i Hæren	Kritisk
R I-4-4	Ettervirkninger av reorganiseringen av FLO	Kritisk
M-1	Systematisk og målrettet utvikling og styring av personell og kompetanse	
R M-1-1	Manglende bruk av korrigerende tiltak når etatene ikke styrer i henhold til gitte rammer og mål	Kritisk
R M-1-2	Manglende bruk av målrettede virkemidler for å rekruttere, beholde og avvikle personell	Høy
M-2	Effektivt utnytte teknologisk infrastruktur	
R M-2-1	Angrep som trenger igjennom våre militære datasystemer	Kritisk

For ytterligere detaljering av risikoene, med risikotiltak, se vedlegg A.

2.4 Operativ virksomhet

2.4.1 Strategisk mål: Etablere og anvende operativ evne (mål L-1)

Forsvarssektorens hovedleveranse er operativ evne som bidrag til Norges sikkerhets- og forsvarspolitik. Forsvarssektorens troverdighet som sikkerhetspolitisk virkemiddel bygger på evnen til å løse Forsvarets oppgaver. Hovedmålsettingen for den videre utviklingen av Forsvaret er å opprettholde og videreutvikle Forsvarets operative evne og evnen til å samvirke med allierte, slik at Forsvarets oppgaver kan løses best mulig. Dette krever en forsvarsstruktur med de rette kapasitetene, som kan være på rett sted til rett tid.

Operativ evne utgjør fundamentet for å løse nasjonale oppgaver, oppgaver som løses i samarbeid med allierte og andre samarbeidspartnere, og andre oppgaver der andre myndigheter har primæransvaret og Forsvaret har en støttende rolle.

Resultatkrav 2011:

- Minimum opprettholde operativ evne (VOE) på tilsvarende nivå som i 2010 for alle oppgavene (L-1-1), og øke den innenfor enkelte områder.
- Prioritere tilstedeværelse og operativ aktivitet i nordområdene (L-1-2).
- Bidra til, og gjennomføre, utenlandsoperasjoner (L-1-3).

Det forventes økning i operativ evne innenfor enkelte av oppgavene, bl.a. som følge av innfasingen og oppøvingen av nye strukturelementer og kapasiteter, samt økt trening av HVs områdestruktur.

Forsvarets operative virksomhet skal understøtte regjeringens nordområdesatsing, herunder håndheve suverenitet og suverene rettigheter, samt ivareta norske forpliktelser knyttet til myndighetsutøvelse i havområder hvor Norge har jurisdiksjon.

Den operative virksomheten, inkludert styrkeproduksjon til denne, skal tilpasses ambisjonsnivået og de operative prioriteter skissert i pkt. 2.4.3.

Operative enheter pålegges krav til reaksjonsevne og klartid iht. IVB, vedlegg B for å kunne løse Forsvarets samlede oppgaver. Det er et mål at en størst mulig andel av Forsvarets enheter skal være anvendbare både hjemme og i utlandet. Krav til kvaliteten på avdelinger og enheter, herunder et godt øvings- og treningsnivå, evne til å samvirke med allierte, god reaksjonsevne, volum og utholdenhet, egenbeskyttelse, mobilitet og deployerbarhet, skal i størst mulig grad ivareta dette. Evne til samvirke med allierte og andre samarbeidspartnere fordrer interoperabilitet i doktriner, prosedyrer, terminologi, øvelser og teknologi.

Forsvaret skal utvikle Forsvarsplan Norge. Planen skal gi overordnede strategiske føringer og rammer for bruk av Forsvarets ressurser i en krise- og krigssituasjon. Den skal være referanse for utvikling av øvrig operativt planverk og beredskapsplanverk og reflektere gjeldende krav og pålegg. Den skal sikre at disse er koordinert med relevante instanser, inkludert sivile instanser, for å kunne ivareta Forsvarets og allierte styrkers behov for støtte. Det operative planverk skal til enhver tid være oppdatert, hensiktsmessig og tilpasset de begrensninger som ligger i tilgjengelig struktur og kapasiteter, jf. pkt. 2.4. 2.7, 4.3. og pkt 1.6 i vedlegg G.

2.4.2 Forsvarets oppgaver - ambisjonsnivå i 2011

2.4.2.1 Sikre et nasjonalt beslutningsgrunnlag

Opgaven omfatter fremskaffelse av nasjonalt beslutningsgrunnlag for politisk og militær strategisk ledelse. Beslutningsgrunnlaget blir supplert ved gjensidig utveksling av informasjon med allierte og andre relevante aktører.

Evnen til å løse ovennevnte oppgaver var prioritert i 2010 og videreføres i 2011 på samme nivå. Etterretningstjenestens aktiviteter prioriteres særskilt.

I samsvar med regjeringens nordområdepolitikk skal overvåking i norske jurisdiksjonsområder, samt troverdig og god kontroll med ressurs-/fiskeriaktivitet, ha prioritet.

Samarbeid og utveksling av informasjon med andre statlige aktører skal videreføres og forbedres, spesielt med henblikk på Forsvarets oppdrag i forbindelse med

myndighetsutøvelse og bistand til det sivile samfunn. Samarbeidet om "Barents Watch" er en del av dette. Moderniseringen av systemer innenfor kommando og kontroll, herunder innføringen av FISBasis H/NS skal prioriteres.

Ambisjonsnivå 2011

- Norge skal ha en selvstendig kapasitet for å overvåke norske interesseområder og bidra til et rettidig beslutningsgrunnlag til den politiske og militære strategiske ledelse. Dette innbefatter evne til kontinuerlig overvåking av norsk luftrom og tilstøtende områder innenfor rammen av NATOs integrerte luftforsvarssystem (NATINADS), overvåking av aktivitet i sjøterritoriet og geografiske områder til sjøs hvor Norge har jurisdiksjon, samt kontinuerlig overvåking av deler av landterritoriet, med prioritet til grensen mot Russland.
- Aktiviteten i nordområdene skal prioriteres høyt i 2011. I forbindelse med pågående og besluttede militære operasjoner i utlandet er det i tillegg en prioritert oppgave å produsere etterretningsgrunnlag til støtte for beslutningstakere både på strategisk, operasjonelt og taktisk nivå.
- Norge skal videreutvikle evnen til å være interoperabel innenfor alliansen og med samarbeidende organisasjoner nasjonalt og internasjonalt.
- Under NATO-toppmøtet i november 2010 ble det vedtatt et nytt strategisk konsept, som har fornyet fokus på alliansens nærområder. Det ble videre vedtatt en ny organisering av NATOs militære kommandostruktur. Det er fra norsk side svært viktig å få til en bedre knytning mellom Forsvaret (spesielt FOH) og alliansen i det videre implementeringsarbeidet av nytt strategisk konsept og ny militær kommandostruktur. Dette må også ses i sammenheng med at NATO vil utvikle nye operative planer. FD vil komme tilbake til hvordan dette må ivaretas i det videre arbeidet.

2.4.2.2 Håndheve norsk suverenitet

Suverenitetshevdelse i nordområdene skal prioriteres høyt gjennom bl.a. maritimt nærvær i nordområdene. Suverenitetshevdelse på land er en prioritert oppgave som primært løses av grensevakten. Suverenitetshevdelse i luftrommet ivaretas av NATO ved hjelp av norske enheter avgitt til dette formålet.

Ambisjonsnivå 2011

- Forsvaret skal hevde norsk suverenitet og bidra til å forsvare Norges territorielle integritet. Dette innebærer at Forsvaret skal ha evne til både å overvåke aktiviteten i norske områder, og til på kort varsel være til stede med egnede enheter for å håndtere ulike typer krenkelser av norsk suverenitet.
- Forsvaret skal ha evne til å reagere rettidig mot krenkelser over hele territoriet.

2.4.2.3 Ivareta norsk myndighetsutøvelse

Utfordringen mot norsk regime i havområdene er klart størst i fiskevernsonen, og myndighetsutøvelsen i dette området skal prioriteres. I tillegg skal det vektlegges oppfølging av og kontroll med ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske) i nært samarbeid med fiskerimyndighetene.

Grensevakten skal videreføre samarbeidet med politiet hva angår grenseoppsyn i henhold til inngåtte avtaler.

Forsvaret skal videreføre samarbeidet med andre statlige myndigheter for å sikre rettidig bruk av Forsvarets ressurser når disse bidrar til myndighetsutøvelse.

Ambisjonsnivå 2011

- Kystvakten er primærmyndighet når det gjelder kontroll og håndhevelse av norsk fiskerilovgivning. Forsvaret, ved Kystvakten, skal i 2011 ha evne til å utøve ressurskontroll gjennom effektiv overvåking, relevant tilstedeværelse og jevnlig inspeksjoner i alle områder der det foregår fangst og fiske med høy prioritet til nordområdene. *Nasjonal strategisk risikovurdering*, utarbeidet av Fiskeridirektøren, gir rammer for og prioritering av innsats og ressurskontroll på fiskeriområdet.
- Forsvaret bistår en rekke andre etater i kontroll og håndhevelse av deres regelverk. Myndighetsutøvelse er en betydelig oppgave for Forsvaret også i årene fremover. Forsvaret skal derfor ha evne til raskt å oppdage og reagere på brudd på norske lover og regler innenfor de områdene der Forsvaret er tildelt slik myndighet. Denne myndighetsutøvelsen skal være tilstrekkelig tydelig og konsekvent til å ha preventiv effekt overfor aktører som bevisst utfordrer norsk lov- og regelverk.
- Forsvaret, primært ved Grensevakten og Kystvakten, bistår politiet i å oppfylle Norges internasjonale forpliktelser i Schengen-samarbeidet. Dette baseres på komplementære tiltak, inkludert kontinuerlig overvåking, rutinemessig patruljering og situasjonsbestemte utrykninger. Det vil ilt. 2011 gjennomføres en Schengen-evaluering av Schengens yttergrenser som for Norge er sjøgrensen og grensen mot Russland.

2.4.2.4 Forebygge og håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser

Forsvaret skal bidra til å håndtere nasjonale sikkerhetspolitiske episoder og kriser der håndteringen i sin helhet ledes av norske politiske myndigheter. Slike episoder og kriser, inkludert terrorangrep, skal hurtig, og med et minimum av negative konsekvenser, bringes under kontroll på nasjonale premisser. En forutsetning for rettidig håndtering er kapasitet til å produsere et formålstjenlig beslutningsgrunnlag, jf. 2.4.2.1.

Kapasitet til episode- og krisehåndtering i våre nærområder omfatter også evne til forebygging av slike kriser. I denne forbindelse har relevant militær tilstedeværelse stor betydning for eventuelt å kunne gi tilpasset og gradert militær respons.

Ambisjonsnivå 2011

- Det skal ferdigstilles et strategisk planverk (Forsvarsplan Norge) som bl.a. gir føringer for videreutviklingen av et hensiktsmessig operativt planverk som legger til rette for adekvat reaksjon ifm. episoder, krise og krig. Det skal videre legges til rette for at den sivile delen av totalforsvaret effektivt kan understøtte Forsvaret og allierte styrker i en sikkerhetspolitisk krisesituasjon.
- Forsvaret skal opprettholde et bredt spekter av fleksible kapasiteter med reaksjonsevne som spesifisert i vedlegg B. Forsvaret skal ha kapasitet til å lede operasjoner med bidrag fra flere forsvarsgrener og evne til samarbeid med sivile aktører.
- Forsvaret skal ha evne til å kunne bidra til å håndtere samtidige episoder og begrensede kriser.
- Forebygging av episoder og kriser omfatter å videreutvikle kompetanse og evne til å kunne møte en gryende krise tidlig, og ved behov håndtere situasjonen i nært samarbeid med allierte styrker. Målsettingen er å kunne avskrekke aktører fra å foreta handlinger som vil kunne utvikle seg til en alvorlig sikkerhetspolitisk krise. Tilrettelegging for alliert øving og trening, spesielt i Nord-Norge, er derfor viktig. Det er videre viktig at det trenes og øves på områder som vil kunne være avgjørende for å kunne motta, understøtte og samvirke med allierte styrker. Målet er å ha en så troverdig nasjonal og alliert evne at alvorlige episoder og sikkerhetspolitiske kriser forebygges effektivt.

2.4.2.5 Bidra til kollektivt forsvar av Norge og øvrige deler av NATO mot trusler, anslag og angrep

Hele Forsvarets operative struktur skal opprettholde beredskap iht. vedlegg B for å kunne bidra til kollektivt forsvar av Norge og øvrige deler av NATO. Kapasiteter til vertslandstøtte, bi- og multilaterale avtaler og planer om forsterkninger skal gjennomgå som en del av utviklingen av Forsvarsplan Norge.

Operative krav til operativ strukturs beredskaps- og klartider fremgår av vedlegg B, jf. pkt. 2.4.5.

Ambisjonsnivå 2011

- Forsvaret skal i 2010 kunne stille operativ struktur med tilhørende krav til reaksjonstid som angitt i vedlegg B. Dette skal reflekteres i Forsvarets operative planverk og planverk for styrkeoppbygging.

- Det nasjonale operative planverket for krise og krig skal være harmonisert med NATOs planverk. NATO vil i denne forbindelse over noe tid utvikle en *Contingency Operations Plan* (COP) for nordområdene. Forsvaret skal støtte utviklingen av denne planen. Det gjenstår å få avklart hvilke kommandomessige forhold FOH skal ha overfor NATO i denne planen.
- Øving og trening skal omfatte høyintensitetsoperasjoner både forsvarsgrensvis og som fellesoperasjoner. Det skal legges stor vekt på å øve på forhold som blir sentrale i Forsvarsplan Norge og i NATOs nye COP.

2.4.2.6 Bidra til flernasjonalt krisehåndtering, herunder fredsstøttende operasjoner

Flernasjonalt krisehåndtering gjennomføres i mange sammenhenger av særskilt sammensatte flernasjonale styrker, men kan også utføres av NRF etter politisk beslutning i NATO.

Forsvarets bidrag til operasjoner i utlandet er en høyt prioritert leveranse.

Ambisjonsnivå 2011

- Forsvaret skal kunne stille relevante styrker til hele spekteret av fredsstøttende operasjoner, inkludert preventive stabiliseringsoperasjoner, mer tradisjonelle fredsbevarende operasjoner og fredsopprettende operasjoner.
- Forsvaret skal kunne håndtere utfordringer knyttet til samarbeid og interoperabilitet med andre aktører i integrerte fredsoperasjoner.
- Som for innsatsen i Afghanistan vektlegges det i NATOs nye strategiske konsept evne til å trene opp lokale sikkerhetsstyrker. Dette er et område som må styrkes fremover.
- Styrkene skal ha tilstrekkelig utholdenhet i operasjonsområdet, jf. vedlegg B og H.

Planlagte bidrag til operasjoner i utlandet fremgår av vedlegg H med undervedlegg.

2.4.2.7 Støtte til diplomati, internasjonalt militært samarbeid, forsvars- og sikkerhetssektorreform (FSSR) og rustningskontroll

Internasjonalt militært samarbeid, herunder rustningskontroll og støtte til forsvars- og sikkerhetssektorreform, er viktig. Oppgaven skal likevel ikke være dimensjonerende for Forsvarets ressursinnsats eller strukturutvikling. Samarbeidet skal bidra til å fremme norske sikkerhetspolitiske interesser ved å bygge bilaterale relasjoner og støtte stater i overgang fra konflikt til fred, og fra autoritært til demokratisk styresett. Tiltakene er et supplement til øvrige internasjonale bidrag, herunder deltakelse i flernasjonalt krisehåndtering. Det er samtidig en målsetting å videreutvikle flernasjonalt samarbeid med allierte og ikke-allierte, med henblikk på å styrke kostnadseffektivitet

og operativ evne. Forsvaret skal bidra til å videreutvikle det flernasjonale forsvarssamarbeidet på de områder der Norge er tjent med dette. Det vises til brev til forsvarssjefen om "Overordnede sikkerhets- og forsvarspolitiske kriterier for norsk deltakelse i flernasjonalt samarbeid", datert 18. oktober 2010 (ref. 2009/02619-7).

Ambisjonsnivå 2011

- En rekke av våre nære allierte er i ferd med å omstille sine forsvar med bakgrunn i nye sikkerhetspolitiske utfordringer og pga en vanskelig økonomisk situasjon. Det er viktig å kunne utnytte mulighetene som ligger i slike omstruktureringer for å styrke flernasjonalt samarbeid med nære allierte.
- Forsvaret skal iht. nærmere retningslinjer fra FD opprettholde og bidra til å utvikle samarbeidet med NATO-partnerland, herunder følge opp bilaterale tiltaksplaner med aktuelle land.
- Forsvaret skal bidra til å videreutvikle det nordiske samarbeidet på områder der vi er tjent med dette og iht. nærmere retningslinjer fra departementet.
- Forsvaret skal bidra til å opprettholde samarbeidet med Russland på dagens nivå, herunder følge opp den bilaterale tiltaksplanen mellom Norge og Russland
- Forsvaret skal videreføre støtten til forsvars- og sikkerhetssektorreform (FSSR), jf. vedlegg C.
- Forsvaret, ved Rustningskontrollseksjonen (RKS), skal i 2011 videreføre sin virksomhet iht. internasjonalt avtaleverk og bidra til å ivareta Norges internasjonale forpliktelser og rettigheter. Luftforsvaret skal utvikle et prosjektforslag med sikte på å finne den for Forsvarets beste operative- og økonomiske Open Skies løsning.. Forsvaret skal også støtte Norges engasjement i det multinasjonale ikke-spredningsarbeidet i NATO- og FN-regi og i *Proliferation Security Initiative* (PSI).

2.4.2.8 Bidra til ivaretagelse av samfunnssikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver

Støtte til det sivile samfunn ytes etter anmodning og iht. instruks, og innenfor rammen av tilgjengelig struktur og ressurser. Oppgaven skal ikke være dimensjonerende for Forsvarets ressursinnsats eller strukturutvikling. Redningshelikoptertjenesten videreføres i samsvar med de til enhver tid gjeldende beredskapskrav.

2.4.3 Operative prioriteringer 2011

Hensikten med prioriteringene er å presisere de viktigste operative delene av virksomheten i tilfelle avvik mellom ambisjonsnivå og ressurser. I så tilfelle gjelder følgende prioriteringer:

Prioritet nr. 1:

- Suverenitetshevdelse og nasjonale pågående og besluttede operasjoner, som overvåking og etterretning, samt grensevakt- og kystvaktoppdrag knyttet til suverenitetshevdelse.
- Pågående og besluttede militære operasjoner i utlandet.
- Kapasiteter som direkte understøtter gjennomføringen av ovennevnte operasjoner.
- Kontraterror enheter.

Prioritet nr. 2:

- Styrkeproduksjon og forberedelser for deltakelse i pågående og besluttede operasjoner som beskrevet i prioritet 1, og styrkeproduksjon av forpliktete bidrag til NRF.
- Evne til å opprette nasjonal høy luftmilitær beredskap (HLB), etter krav som fastsettes i samråd med FD.

Prioritet nr. 3:

- Styrkeproduksjon i henhold til øvrige vedtatte NATO-styrkemål, samt forberedelser til planlagte bidrag til operasjoner i et lengre tidsperspektiv (utover gjeldende årlig IVB).
- Myndighetsutøvelse, bl.a. ved grensevakt og kystvakt.
- Vakt av kongehus.

Prioritet nr. 4:

- Styrkeproduksjon av enheter som ikke dekkes av ovenstående prioriteter, iht. vedlegg B, samt bistand til det sivile samfunn.

2.4.4 Forsvarets beredskap

For å sikre hurtig og planlagt reaksjon i en krise skal Forsvaret ha et hensiktsmessig og oppdatert operativt planverk og beredskapsplanverk. Forsvarets beredskap skal forebygge, ivareta de løpende oppgavene og sikre evne til krisehåndtering, nasjonalt og i en flernasjonalt ramme. Vedlegg B lister den operative strukturen og krav til tilgjengelighet i 2011. Struktur og aktivitet skal ikke dimensjoneres etter høyere krav til beredskap/ klartider enn det som eksplisitt er pålagt i vedlegg B. FSJ skal allikevel løpende og kritisk vurdere eventuelle behov for å håndtere ekstraordinære situasjoner. Dersom høyere krav likevel vurderes nødvendig for hele eller deler av strukturen, skal dette alltid klareres med FD.

Enhver militær avdeling, uansett klartid, skal være forberedt på å delta med det den til enhver tid har tilgjengelig av personell og materiell ved akutt behov for krisehåndtering. Dette skal ikke betraktes som et oppdrag om å etablere hjemmevakt eller andre vaktordninger, utsette ferieavvikling, gjennomføre særskilt materiellvedlikehold eller trening/øvelser, eller igangsette andre ressurskrevende aktiviteter. Det er imidlertid en generell presisering av alle operative sjefers plikt til å ha oversikt over den kapasitet egen avdeling til enhver tid innehar, og til å være i stand til å anvende tilgjengelig kapasitet innen 24 timer ved behov.

Status for Forsvarets operative enheters tilgjengelighet iht. kravsetting i vedlegg B skal rapporteres i RKR 1, RKR 2 og RKR 3 iht. IVB pkt 4.4 Rapportering, samt ved behov som ad hoc rapportering iht. IVB pkt 4.4.

2.4.5 Operativ logistikk

Oppsettingsansvaret for de deployerbare logistikkbasene er i 2010 overført til respektive forsvarsgrener. Hæren er i tillegg gitt oppsettingsansvaret for fellesressursene til logistikkbasene. Vertlandsstøttebataljonen, som er øremerket for det amerikanske marinekorpset, skal være tilpasset marinekorpsets behov for støtte i tråd med oppdatert planverk og avtaler.

Modernisering innenfor operativ logistikkstruktur har et tidsperspektiv utover 2012 og skal gi økt fleksibilitet, tilgjengelighet og deployeringsevne. Logistikkenhetene i operativ struktur skal ha reaksjonsevne, mobilitet og deployerbarhet som er avstemt med tilsvarende krav satt til de avdelingene som skal motta støtte. Denne strukturens operative evne videreføres i 2011, men en målsetting om en gradvis utvikling av logistikkstrukturen ligger fast.

Logistikk- og støtteavdelinger skal dimensjoneres for å kunne understøtte den øvrige operative struktur, men skal også kunne inngå i flernasjonale løsninger. Dette omfatter også tilstrekkelig strategisk løftekapasitet både for deployering/redeployering og etterforsyning, og inkluderer også behovet for eventuell sanitetsevakuering, og ved behov innsetting av styrker i Norge og internasjonalt, samt videreutvikles mot å ivareta NATOs styrkemål iht. vedlegg B.

I 2011 skal logistikkavdelinger prioritere understøttelse av pågående og besluttede oppdrag i utlandet, samt utvikles for å sikre en tilstrekkelig understøttelse. For å sikre nødvendig initiell utholdenhet til Forsvarets operative struktur må operasjoner kunne støttes med forsyninger i nødvendig mengde basert på NATO- og nasjonale krav til understøttelse.

Arbeidet med å videreutvikle samarbeidet med NAMSA (NATO Maintenance and Supply Agency) for å støtte opp under klarlegging og tilveiebringelse av logistisk understøttelse ved operasjoner skal fortsette.

Ambisjonene for deployerbare logistikkbasen og strategisk transportkapasitet fremgår av vedlegg B.

2.4.6 Øvingsvirksomhet og utenlandsk trening

Planlegging av øvings- og treningsvirksomheten skal ta utgangspunkt i operativ status for våre styrker og hvilke oppdrag de skal løse. Styrker som står på høy beredskap for å kunne løse oppdukkende episoder og krisesituasjoner, har, sammen med styrkebidrag til utenlandsoperasjoner, høyeste prioritet. Det er viktig å prioritere trening og øving av den nye kommandostrukturens evne til å planlegge og å lede operasjoner. Videre skal øving av nasjonal evne til krisehåndtering og suverenitetshevdelse, herunder samarbeid med sivile instanser og myndigheter innenfor gitte ressursrammer, vektlegges.

I regjeringens nordområdestrategi er militær aktivitet i nordområdene ett av de prioriterte områdene. Militær trening og øving i regionen utgjør en viktig del av denne aktiviteten for å vise norske interesser og blant annet forberede militære enheter på innsats i nordområdet. I den forbindelse skal det tilrettelegges for trening og øving for allierte og partnerland i Norge, særlig i nord. Gjennomføring av en fellesoperativ vinterøvelse "Cold Challenge 2011" i Nord-Norge er i så måte et prioritert bidrag. Øvingssamarbeidet i NATO, herunder bi-/multilateralt samarbeid med medlemsland, skal prioriteres. Det er en målsetting å videreføre og konkretisere øvingssamarbeidet mellom de nordiske landene, og det legges opp til et normalt øvingssamarbeid med Russland. Øvingsvirksomheten skal gjenspeile gjeldende operative prioriteringer og bidra til måloppnåelse av ambisjonen for operativ evne, herunder:

- Videreføre kommandostrukturens evne til å planlegge og lede fellesoperasjoner nasjonalt, inkludert episode- og krisehåndtering, samt samvirke med det sivile samfunn innenfor tildelte budsjettammer.
- Videreføre operativ evne for nasjonale styrker med tilhørende operasjonsstøtte til nasjonale operasjoner, og operasjoner i utlandet.
- Videreføre nasjonale styrkers (inkludert operasjonsstøtte) evne til å samvirke innenfor og på tvers av forsvarsgrenene, med allierte styrker, og det sivile samfunn.
- Heve Forsvarets kompetanse innenfor beredskapsplanverk og prosedyrer relatert til nasjonal krisehåndtering, herunder Beredskapssystemet for Forsvaret (BFF) og styrkeoppbyggingssystemet (SOS).

Øving og trening skal innrettes mot nye konsepter og doktriner, samt implementering av nye strukturelementer. Konseptutvikling og eksperimentering skal derfor, der det er naturlig, innarbeides som en del av øvings- og treningsvirksomheten. Øvelsene skal baseres på aktuelle scenarier som gjenspeiler de trusler og utfordringer Forsvaret kan stå overfor nasjonalt og internasjonalt. Øvelser i en fellesoperativ og flernasjonal ramme er viktig for å videreutvikle Forsvarets operative evne. Disse øvelsene krever også store ressurser. Det er derfor nødvendig at disse øvelsene planlegges og gjennomføres på en slik måte at en utnytter tildelte ressurser. Styrkeprodusentenes trening og øving skal også benyttes til å skape arenaer for fellesoperativ øving og trening.

Forsvaret skal utarbeide plan og program for øvelser og utenlandsk trening før øvingsåret, slik at videre planlegging kan finne sted med dette som utgangspunkt. Forsvaret skal særlig prioritere følgende fellesoperative og/eller fellesfinansierte øvelser for gjennomføring i 2011:

- Øvelse *Cold Challenge 2011* er den høyeste prioriterte øvelse i 2011. Hensikten med øvelsen er å øve taktisk samvirke både nasjonalt og med allierte, med vekt på landoperasjoner. Øvelsen gjennomføres som en fellesoperativ øvelse med vekt på landstyrker og gjennomføres i samarbeid med det tysk-nederlandske korps og avdelinger fra den nederlandske Hæren. Fra Norge deltar avdelinger fra Hæren og Luftforsvaret.
- Øvelse *Computer Assisted Exercise (CAX)* gjennomføres for første gang i 2011. Det skal øves hovedkvartersprosesser på operasjonelt og taktisk nivå. CAX gjennomføres i tilknytning til øvelse *GRAM*.
- Øvelse *Gram* er en hovedkvartersøvelse som skal øve Forsvarets operative ledelse (FOL) i nasjonal krise- og episodehåndtering. For å gi et realistisk øvingsutbytte og skape synergieffekter inngår også deltagelse fra det strategiske og taktiske nivå.
- Øvelse *Gemini* skal øve Forsvarets kapasiteter innenfor offshore/onshore kontraterror-operasjoner, samt samvirke med politiet og andre aktuelle statlige og sivile institusjoner.
- Øvelse *Samaritan* skal øve planverk og prosedyrer ved evakuering fra en operasjon i utlandet. Øving av administrativ foresatt avdeling (AFA) er det primære, men det skal også øves samvirke fra taktisk til strategisk nivå.

Forsvaret skal, i første rekke i regi av Alliert treningssenter, legge til rette for trening og øving i Norge for våre viktigste allierte og partnerland. I tillegg skal kompetansesenteret for vinteroperasjoner *Centre of Excellence - Cold Weather Operations (COE-CWO)* bidra til utvikling av alliansens kompetanse i forbindelse med konseptutvikling, trening og kurs innenfor vinterdisipliner og kaldværsoperasjoner. Det skal også søkes å legge til rette for at Norge kan yte vertslandstøtte ved eventuelle NATO-øvelser og allierte besøk.

Nasjonale styrker skal medvirke på øvelser i utlandet for å sikre nyttig samtrening og utveksling av interoperable løsninger samt gjensidig utveksling av kompetanse og erfaring, samt også bidra til alliertes gjenbesøk/trening i Norge.

Der det er mulig, og uten at dette medfører merkostnader, skal det i forbindelse med planverk og gjennomføring av øvelser trekkes på ressurser fra den sivile delen av

totalforsvaret. Det er en målsetting å reetablere og videreutvikle kontaktpunkter mellom sivile og militære aktører innenfor totalforsvaret.

Forsvarets øvelser skal innrettes slik at negative effekter på omgivelsene minimaliseres, og planlegging for å ivareta miljøet skal være en integrert del av all øvingsplanlegging. Forsvaret skal derfor inneha nødvendig kompetanse for å kunne stille relevante miljøkrav. Ved all aktivitet utenfor egne skyte- og øvingsfelt påhviler det Forsvaret et særlig ansvar hva gjelder forebygging og erstatning av miljøskader.

Regjeringens handlingsplan for gjennomføring av FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 (2000) gjelder kvinners roller og erfaringer i væpnet konflikt. Trenings- og øvingsscenarier til utenlandsoperasjoner skal, der dette er relevant, omfatte fokus på vern, rettigheter og spesielle behov knyttet til kjønnsdimensjonen i et operasjonsområde. Norske styrker som deployeres til utenlandsoperasjoner, skal ha kompetanse om genderspørsmål i operasjonsområdet og hvilken betydning dette kan ha for oppdragsløsningen. Det skal også legges vekt på oppfølging av sikkerhetsrådsresolusjon 1820 om seksualisert vold.

Trenings- og øvingsaktivitet skal rapporteres som del av mål- og resultatoppnåelse vedlegg A til IVB-en, jf. mål L-1 og styringsparameter L-1-1. Det skal gis en overordnet vurdering av hvorvidt virksomheten i stort gjenspeiler gjeldende policy for øvingsvirksomhet og utenlandske trening, herunder ivaretagelse av operative prioriteringer og måloppnåelse knyttet til operativ evne. Eventuelle avvik i aktivitetsnivå og innretning av virksomheten inkluderes i vurderingen, med angivelse av årsak, konsekvens og evt. korrigerende tiltak. Under styringsparameter L-1-2 (Aktivitet i nordområdene) skal det rapporteres antall døgn alliert/utenlandsk trening/øving.

For ovennevnte fellesoperative øvelser og øvelser med betydelig norsk medvirkning og interesse slik som eksempelvis i NATO-øvelser som *Brilliant Mariner* og *Bold Avanger*, samt bi- og multilaterale øvelser som *Northern Eagle*, *Nordic Air Meet* og større øvelser som den britiske flernasjonale øvelsen *Joint Warrior*, skal Forsvaret i rimelig tid før øvelsen fremsende budskapsplattform/informasjon om øvelsen (scenario, deltagelse, spesielle forhold mv) til departementet. Departementet skal videre tilsendes en kortfattet og overordnet erfaringsrapport etter øvelsen. FD skal også underrettes om større sivil-militære øvelser og internasjonale samvirkeøvelser, slik som *TYR*, *Pomor*, *Barents Rescue*, når det er naturlig at spørsmål/fakta/erfaringer fra øvelsen(e) ventes å være av interesse for departementet.

2.4.7 Andre forhold

2.4.7.1 Beredskapssystem for Forsvaret

Underliggende/utdypende planverk til Beredskapssystem for Forsvarssektoren (BFF), skal være utarbeidet og operativt ned til avdelings-/enhetsnivå. Alle Forsvarets avdelinger skal gjennomføre en årlig gjennomgang og oppdatering av sitt beredskapsplanverk.

Hovedplaner for styrkeoppbygging med underliggende enhetsplaner skal vedlikeholdes i henhold til Styrkeoppbyggingsdirektivet for Forsvaret (SOS-direktivet)

2.4.7.2 Objektsikring

Forsvarsdepartementet skal i samarbeid med Justisdepartementet i 2011 slutføre et arbeid med å gjennomgå gjeldende prinsipper for politiets og Forsvarets objektsikring ved bruk av sikringsstyrker, samt utarbeide en overordnet sektorovergripende instruks for slik virksomhet. Forsvaret skal ved behov støtte arbeidet. På bakgrunn av blant annet resultatene av dette arbeidet må Forsvaret oppdatere sitt mer detaljerte regelverk for objektbeskyttelse gjennom bruk av sikringsstyrker, herunder bestemmelser for utpeking av objekter og tilordning, planlegging og øving av militære objektsikringsstyrker.

I påvente av nytt regelverk skal Forsvaret planlegge og øve objektsikring basert på eksisterende regelverk, tilpasset dagens trusselbilde og ressursituasjon.

1. januar 2011 endres reglene om objektsikkerhet i sikkerhetsloven (endringslov av 11.april 2008 nr. 9). Fra samme tidspunkt trer også Forskrift om objektsikkerhet i kraft. Regelverket pålegger departementene å utpeke objekter innen sitt myndighetsområde. Objekteierne plikter overfor departementet å foreslå hvilke objekter som er skjermingsverdige. Forsvaret skal derfor i løpet av 2011 foreta en vurdering av om en eier eller råder over et skjermingsverdig objekt ut fra kriteriene i sikkerhetsloven, og eventuelt fremme forslag til departementet om utpeking av skjermingsverdige objekter i virksomheten sammen med en skadevurdering, jf. forskriften kapittel 2. Forsvaret plikter å rapportere i RKR 3 om gjennomføring av vurderingen uavhengig av om det er identifisert skjermingsverdig objekter i etaten.

2.4.7.3 Vern mot kjemiske-, biologiske-, radiologiske- og atomstridsmidler (CBRN-vern)

Forsvaret skal ha et pålitelig og godt organisert CBRN-vern, dvs. vern mot masseødeleggelsesvåpen. Styrkebidrag til operasjoner i utlandet skal ha egenkapasitet for CBRN-vern tilpasset trusselsituasjonen, og ivareta gjeldende bestemmelser knyttet til NATOs minimumskrav innenfor CBRN-vern og interoperabilitet med allierte styrker. For å videreutvikle arbeidet med CBRN-vern i forsvarssektoren, herunder avklare ansvarsforhold og klargjøre ambisjonsnivå, er det fastsatt et overordnet regelverk for

CBRN-vern. Implementeringen av regelverket skal videreføres i 2011. Som del av dette skal det også arbeides for å styrke det sivil-militære samarbeidet på området.

2.4.7.4 Utvikling av totalforsvaret og sivil-militært samarbeid

Når Forsvaret yter støtte til det sivile samfunn ved ulykker, kriser, naturkatastrofer og annen fare for liv og helse eller materielle skader, inkludert ved terroranslag, skal merkostnader alltid registreres i Forsvarets regnskap.

For å sikre initiell utholdenhet for Forsvarets operative struktur må operasjoner kunne støttes med forsyninger i nødvendig mengde basert på NATO-krav og nasjonale krav til understøttelse. Status rapporteres i RKR 1 og RKR 3.

Forsvaret skal videreutvikle praksisen med kommersielle kontrakter og samarbeidsavtaler ved behov for sivil støtte i situasjoner før det iverksettes beredskapstiltak. Ved inngåelsen av samarbeidsavtaler skal Instruks om forhandling, inngåelse, endring og oppsigelse av totalforsvarsavtaler og internasjonale forvaltningsavtaler på forsvarsområdet av 1. mars 2009 legges til grunn. Sivil understøttelse som er viktig for Forsvarets evne til å utføre sin primæroppgave skal sikres ved bruk av Forskrift om leveranseplanlegging av varer og tjenester til enheter i totalforsvaret, robuste samarbeidsavtaler eller tilsvarende.

Forsvaret skal aktivt trekke veksler på relevante rutiner, metodikk og erfaringer fra totalforsvarskonseptet i utviklingen av et mer koordinert og gjensidig forsterkende sivil-militært samarbeid, også ved operasjoner i utlandet.

Forsvaret skal i 2011 følge opp nærmere konkretiserte oppdrag som følger av arbeidet som Forsvarsdepartementet, i samarbeid med etatene og Justisdepartementet sluttførte i 2010, om gjennomgang av ordninger og mekanismer for gjensidig sivil-militær støtte innenfor totalforsvaret.

Forsvaret skal i 2011 bistå Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i ledelsen av Sentralt totalforsvarsforum, og nytte dette aktivt som en arena for å drøfte aktuelle sivil-militære problemstillinger av felles interesse.

2.4.7.5 Styrking av sammenheng mellom erfaringshåndtering og doktrineutvikling, analyse, undervisning og langtidsplanlegging

Forsvaret skal gjennomføre en systematisk og metodisk innsamling av egne og andres erfaringer på taktisk og operasjonelt nivå. Disse erfaringene skal være gjenstand for analyser før konklusjoner trekkes. Erfaringene skal omsettes i utviklingen av doktriner, taktikk og teknikk, samt bidra til å identifisere konsekvenser for Forsvarets planlegging, herunder beredskapsplaner og interoperabilitet. Forsvaret skal derfor jevnlig, som innspill til langtidsplanleggingsarbeidet i Forsvarsdepartementet, legge frem synteser fra dette erfaringshåndteringsarbeidet for Forsvarsdepartementet.

Erfaringer som er av betydning for sentralt beredskapsplanverk skal fortløpende fremmes.

2.4.7.6 Utvikling av norsk militærmanual

Forsvarets høgskole skal slutføre arbeidet med utarbeidelse av en norsk militærmanual som skal gi offiserer og soldater praktisk veiledning i bruk av militærmakt i tråd med folkeretten og strategiske målsettinger. Prosjektet er finansiert av og skal fortløpende koordineres med Forsvarsdepartementet. Prosjektet har som målsetting å ferdigstilles i 2012, og fremdrift iht. den vedtatte tidslinjalen samt forbruk rapporteres i RKR1 og RKR 3.

2.4.7.7 Etablere et militært regelverk som ivaretar skipssikkerhetslovens intensjon

Forsvaret skal utvikle et militært regelverk som ivaretar skipssikkerhetslovens intensjon, samtidig som det er tilpasset Forsvarets organisering og Forsvarets operative behov. Regelverket skal gi en klar ansvarsfordeling mellom berørte aktører i Forsvaret, samt etablere en tilsynsfunksjon som ivaretar de krav til helhetlig tilsyn som stilles i skipssikkerhetsloven.

Ambisjonsnivå 2011:

- Forsvaret skal ha etablert et militært regelverk for Forsvarets fartøyer innen utgangen av 2011.

2.5 Økonomiske rammer og forutsetninger

2.5.1 : Strategisk mål: Balansere struktur og aktiviteter ift. økonomi (mål Ø-1)

Målet er å oppnå en mer vedvarende balanse mellom struktur og aktiviteter på den ene siden, og økonomiske rammer på den andre. Dette gjøres ved å frigjøre ressurser internt i forsvarssektoren gjennom sterk prioritering på investeringssiden, omfordeling og effektivisering av den interne driften, for derigjennom å sikre optimal ressursutnyttelse både i det årlige og det flerårige perspektivet. Det skal skapes best mulig samsvar mellom oppgaver og rammebetingelser som gis sektoren. I dette ligger bevilgninger som gjør det mulig å fornye og drifte strukturelementer slik at operativ evne over tid kan opprettholdes eller økes innenfor politisk besluttet ambisjonsnivå. Det skal løpende tas høyde for å kunne håndtere konsekvenser ved manglende samsvar mellom ambisjonsnivå og bevilgninger. Det er samtidig avgjørende at ambisjonsnivå ikke legges høyere enn hva som er angitt i LTP.

Resultatkrav 2011:

- Gjennom stram og god økonomistyring overholde tildelt budsjettramme (Ø-1-1), jf. punkt 1.4.

2.5.1.1 Intern ressursfrigjøring

For å nå målene i langtidsperioden skal driften i Forsvaret effektiviseres maksimalt, slik at planlagt ressursfrigjøring med tilsvarende økninger i operativ kapasitet og leveranser kan gjennomføres. Dersom forventede gevinster ikke frigjøres, eller frigjøres i mindre grad enn forutsatt, skal Forsvaret identifisere og iverksette nye effektiviseringstiltak som dekker inn gevinstforskjellen. For øvrig vises til vedlegg E.

Totalt skal Forsvaret ifm. avgangsstimulerende tiltak, basereduksjoner og interneffektivisering, frigjøre ressurser for 240 mill. 2011-kroner i 2011. Eventuelle midler tilknyttet et mindrebehov som identifiseres ila. budsjettåret, som at planlagt aktivitet ikke gjennomføres, skal rapporteres til FSJ, som i samråd med FD fastsetter den endelige disponeringen av frigjorte ressurser.

Avgangsstimulerende tiltak

Forsvaret skal, iht. IVB LTP, redusere utbetalingene til dette formålet med 76,6 mill. 2011-kroner i 2011, jf. egen omtale av nye avtaler under pkt. 2.8.1.

Basereduksjoner:

I langtidsplanen er det ikke lagt opp til ytterligere frigjøring av midler som følge av basetiltak isolert til 2011. Likevel forventes at den fulle effekten av basereduksjonene med virkning fra hhv. 2009 og 2010, videreføres i 2011. For øvrig vises til vedlegg E.

Interneffektivisering:

Det årlige interneffektiviseringskravet på 150 mill. 2008-kroner ligger fast, jf. IVB LTP 2009-2012.

Forsvaret skal i 2011 iverksette og gjennomføre dokumentert interneffektivisering tilsvarende minimum 163,4 mill. 2011-kroner, slik at samlet ressursfrigjøring med varig virkning for de tre første årene i langtidsperioden 2009–2012 er minimum 501 mill. 2011-kroner.

2.5.2 Nærmere om økonomiske størrelser i budsjettet 2011

Budsjettet for Forsvaret i 2011 er balansert innenfor en økonomisk ramme på 33 407,5 mill. kroner, mens totalt forsvarsbudsjett er på 39 248,6 mill. kroner.

Alle beløp i dette avsnittet er i 2011-kroner og således justert for lønns-, pris- og soldatkompensasjon. FSJ og alle underlagte sjefer har ansvar for at all aktivitet i Forsvaret kontinuerlig tilpasses tildelte budsjettammer og vedtatt struktur, i denne rekkefølge. Ved behov skal kostnadsreducerende tiltak iverksettes innenfor eget ansvarsområde. Ved behov fremmes forslag til tiltak til FD for godkjenning.

Siden full effekt av interneffektivisering og basetiltak først nås ved slutten av planperioden, vil også 2011 kreve stramme økonomiske prioriteringer. Aktivitet skal prioriteres strengt, og all aktivitet det ikke er budsjettet for, men som kapitleierne i løpet av året finner helt påkrevd å gjennomføre, skal resultere i tilsvarende

nedtrekk/effektivisering på andre områder innenfor samme kapittel. Slik aktivitet med konkret begrunnelse og justeringstiltak skal rapporteres i RKR 1 og RKR 3.

2.5.3 Fullmakter

2.5.3.1 Merinntektsfullmakt

Forsvaret kan planlegge med bruk av merinntekter ved refusjoner og salg av varer og tjenester med tilsvarende merutgifter, på postene 01, 15, 16, 17 og 18. I tillegg kan Forsvaret nytte inntekter for dekning av alle utgifter til inntekts ervervelse – når dette er dokumentert.

Disponering av øvrige reelle merinntekter besluttes i samarbeid med FD.

Dokumenterte salgsomkostninger knyttet til salg av materiell skal trekkes fra, før det resterende inntektsføres under kapittel 4760, post 45. Prognoser for reelle merinntekter skal rapporteres månedlig sammen med regnskapet.

2.5.3.2 Belastningsfullmakter

Forsvarsdepartementet gir med dette Forsvaret fullmakt til å belaste kapittel 1719, post 01, innenfor følgende områder i 2011;

OMRÅDER:	BELØP*:
Forsvarsattachéer og militærrådgivere	Inntil 75,269 mill. kroner
Nasjonale militære stillinger i Belgia	Inntil 61,142 mill. kroner
FSSR (inkl. Baltikum)	Inntil 1,900 mill. kroner
African Capacity Building (ACB)	Inntil 1,630 mill. kroner

2.5.3.3 Fullmakter vedrørende førstegangstjenesten

Ved tilbud om arbeid og utdanning, kan Forsvaret innvilge førtidsdimisjon med inntil seks uker. Forkortelse av tjenestetid som er nødvendig av andre grunner, kan skje med inntil fire uker. Det presiseres imidlertid at hovedregelen er at alle mannskaper skal gjennomføre den på forhånd fastlagte tjenestelengde. Redusert tjeneste mht. både førtidsdimittering og forkortet tjeneste skal ikke ha konsekvenser for operativ virksomhet eller utdanning. Ordningene kan ikke slås sammen. Førstegangstjenesten skal som hovedregel starte opp iht. forsvarsgrenenes utdanningsyklus.

* 2010-kroner

Forsvaret kan ikke dimittere personell inne til førstegangstjeneste før tiden, dersom den enkelte selv ønsker å fullføre tolv måneders førstegangstjeneste.

2.6 Strukturutvikling, styrkeproduksjon, støttevirksomhet og ledelse

2.6.1 Strategisk mål: Lede og styre helhetlig og enhetlig (mål I-1)

Gjennomføringen av langtidsplanen vil være krevende, og stiller store krav til lederskap, ledelse, planlegging og styring. Samtidig er en vellykket gjennomføring viktig for hele forsvarssektorens omdømme. Forsvarets etatsledelse skal fremstå som tydelig og beslutningskraftig, og påse at roller og ansvar er avklart, etterfulgt og formidlet gjennom hele organisasjonen. Alle ledere skal ta ansvar for gjennomføring av strategier, planer og beslutninger, for å sikre at Forsvarets målsetninger nås.

Det skal legges vekt på systematisk og målrettet kommunikasjon som en integrert del av all ledelse, som skal bidra til å styrke troverdighet, motivasjon og forståelse eksternt og internt. Med helhetlig menes å se sitt ansvarsområde i en større sammenheng og hvordan alle i organisasjonen bidrar til å nå de overordnede målene.

Med enhetlig menes at det styres og ledes på en konsistent måte gjennom hele organisasjonen, og at det legges vekt på god mål- og resultatstyring, samt risikostyring, som er samstemt og prioritert. Effektiv oppgaveløsning og bruk av samfunnets ressurser, holdninger og etikk som samsvarer med samfunnets normer og regler, og evne til å ivareta Forsvarets personell, er viktige lederforventninger.

Regjeringens plattform for ledelse i staten skal ligge til grunn for ledelse og ledelsesutvikling også i Forsvaret. Dokumentet angir basis, rammer og prinsipper for lederskap i staten. Plattformen slår fast at statens ledelsespolitikk må tuftes på statens særpreg, verdigrunnlag og overordnede mål.

Resultatkrav 2011:

- Definer krav til kompetanse hos ledere på ulike nivåer (I-1-1).
- Oppnå forbedring for området ledelse i Forsvarets medarbeiderundersøkelse (I-1-2),
- Viderefør arbeidet med HEL i 2011 og implementer tiltak for lederutvikling (T I-1-1, T I-1-2).

2.6.1.1 Krav til ledelse

De viktigste krav til etatsledelsen og ledere for øvrig i Forsvaret, ved siden av de krav som er omtalt i kapittel 1 i dette IVB, er at:

- etatsledelsen i samarbeid med FD aktivt engasjerer seg for å få til gode arbeidsprosesser mellom FD og FST, at det settes av tid til dialog og at arbeidsprosessene videreutvikles.

- etatsledelsen fremstår samlet med helhetsansvar og helhetsforståelse,
- Forsvarets ledere på alle nivå fremstår med gode arbeidsgiverholdninger og god arbeidsgiverkompetanse. De skal også sikre medbestemmelse etter HTA på alle relevante nivåer.
- alle ledere aktivt arbeider for at Forsvaret skal være og fremstå som en samlet etat. Ledere skal legge til rette for og selv delta i arbeidet med å skape en bedre forståelse for egen avdelings bidrag til helheten hos alle ansatte.
- alle ledere legger til rette for et godt ytringsklima og takhøyde, som stimulerer til gode interne debatter og profesjonelle bidrag i den offentlige debatt, samtidig som det er lojalitet til beslutninger. Et tilbud om medietrening skal vurderes utviklet.
- alle ledere skal bidra til at Forsvaret får et godt omdømme.
- alle ledere står samlet om grunnleggende virkemidler og tiltak for endringshåndtering ved eksternt drevne forutsetninger for gjennomføring av langtidsplanen, samt at den samme ledelsen står samlet om at internt forårsakede endringer skal håndteres av etaten selv.
- alle ledere står samlet om, og kommuniserer tydelig at løpende og effektiv styring i alle deler av etaten er avgjørende.

2.6.1.2 Ivaretagelse av sikkerheten

Virksomhetenes ledelse skal sørge for at ivaretagelse og kontroll av sikkerheten integreres i virksomhetens øvrige aktiviteter. Enhver leder har ansvar for sikkerheten innenfor sitt ansvars- og myndighetsområde, og skal sørge for å treffe tiltak i medhold av sikkerhetsloven med forskrifter, herunder rapportere om sikkerhetstruende hendelser. Den foresattes ansvar gjelder også der utførelsen av sikkerhetsoppgaver er overlatt til private leverandører eller andre virksomheter. Enhver foresatt skal påse at underordnede har en adferd som bidrar til å ivareta sikkerheten, og skal løpende veilede underordnede. Forebyggende sikkerhet skal gis nødvendig oppmerksomhet i virksomhetsstyringen, herunder at forebyggende sikkerhet er en del av virksomhetens interne styringssystemer.

2.6.1.3 Handlingsplan for holdninger, etikk og ledelse

I løpet av 2011 skal lokale tiltaksplaner for HEL implementeres. De lokale handlingsplanene skal ivareta også den operative delen av virksomheten, og planene må være relevante i forhold til de enkelte avdelinger og virksomheter. Alt personell i Forsvaret skal i 2011 ha gjennomført e-læringsprogram for holdninger, etikk og ledelse. Ledere har et spesielt ansvar for å følge opp og rapportere at dette er utført.

Arbeidet med HEL skal foregå kontinuerlig, og status skal rapporteres i RKR.

Et etisk råd for forsvarssektoren skal etableres. FD vil ha det overordnede ansvaret for etableringen, men Forsvaret må være forberedt på å stille representanter til dette rådet, samt bistå i tilretteleggelsen av rådets arbeid.

2.6.1.4 Krav til kompetanse innenfor ledelse og virksomhetsstyring

For at ledere i Forsvaret på alle nivå skal fremstå med gode arbeidsgiverholdninger og god arbeidsgiverkompetanse, må det stilles krav til at ledere har relevant kompetanse. Forsvaret skal videreutvikle eksisterende lederutdanning og lederutvikling, og bl.a. sikre at det blir satt minimumskrav til kompetanse for ledere på alle nivå. Videre skal det gis planmessig kompetansehevingstilbud til både nåværende og fremtidige ledere. Der det foreligger kompetanseutviklingsbehov skal det vurderes utviklingstiltak som skal brukes til å planlegge og gjennomføre målrettede tiltak for enkeltpersoner eller grupper med henblikk på forbedringer slik at kompetansekravet oppfylles.

2.6.2 Strategisk mål: Forsvarlig forvaltning (mål I-2)

Forsvaret skal ha en forsvarlig utførelse av alle typer forvaltning. I dette ligger at forvaltningsmessige prosedyrer, rutiner og oppgaver ivaretas korrekt, er preget av ansvarlige holdninger til forvaltning og at ressursbruken er effektiv. Fastsatte krav til regnskap og dokumentasjon skal være oppfylt. Videre skal politiske krav følges opp og gjeldende lover samt fastsatte regelverk og bestemmelser følges. Intern revisjon og intern kontroll skal være en integrert del av virksomheten i etaten, med tilstrekkelig bemanning, kompetanse og gjennomføring.

Resultatkrav 2011:

- Ingen vesentlige merknader fra Riksrevisjonen for virksomhetsåret 2011.
- God fakturaflyt (I-2-1). Ingen merknader fra Riksrevisjonen innenfor dette området.
- Alle avdelinger har etablert tilfredsstillende rutiner for internkontroll. Ingen merknader fra Riksrevisjonen innenfor dette området.
- Sentral kontroll med Forsvarets håndvåpen (I-2-2). Ingen merknader fra Riksrevisjonen innenfor dette området.
- Sentral kontroll med materiell i SAP. Gjennomført egenkontroll av materiell iht. krav (I-2-3).
- Ingen merknader fra Riksrevisjonen mht. materiellforvaltning for virksomheten i 2011.
- Anskaffelser skal skje i tråd med lov og forskrift om offentlige anskaffelser, Anskaffelsesregelverk for forsvarssektoren og til enhver tid gjeldende føringer, slik at det sikres kontroll med at midlene blir brukt på en forsvarlig, effektiv og samfunnstjenlig måte. Forsvaret skal foreta en årlig rapportering av antall anskaffelser som er unntatt lov om offentlige anskaffelser og foretatt som direkte anskaffelser, med begrunnelse for unntak og prosedyre. Det skal i 2011 spesielt legges vekt på oppfølging av driftsanskaffelsene. Ingen merknader fra Riksrevisjonen innenfor dette området.

Det skal legges stor vekt på at kompetansen innenfor forvaltningsområdet økes, og at alle medarbeidere skal være i stand til å løse forvaltningsoppgaver iht. fastsatte krav.

Antall rolleinnhavere skal fortløpende vurderes sett i forhold til at sjelden bruk øker faren for feil under registrering. FIF 2.0 med tilhørende virksomhetsprosesser skal være i bruk av alle Forsvarets rolleinnhavere iht. gjeldende bestemmelser og retningslinjer. Rutiner for å ivareta forsvarlig forvaltning skal etterleves ved ferieavvikling og disponeringsomganger for personell. Den interne kontrollen i Forsvaret skal være tilfredsstillende og iht. fastsatte krav. FD understreker at involveringen i forsvarlig forvaltning fra Forsvarets ledere, på alle nivåer, skal være av en slik art at det sikrer overholdelse av gjeldende lover samt fastsatte regelverk og bestemmelser.

2.6.3 Strategisk mål: Effektivisere styrkeproduksjon og støttevirksomhet (mål I-3)

Gjennom konsentrasjon av virksomheten og annen effektivisering skal det frigjøres ressurser for å øke styrkeproduksjonen til operativ evne, prioritert virksomhet og nødvendige investeringer. Styrkeproduksjonen skal prioriteres mot det operasjonelle behovet. Støttevirksomheten skal balanseres og dimensjoneres mot operativ virksomhet og styrkeproduksjon, og bedres for å bidra til utholdenhet i trening og operasjoner. Samarbeid med sivile aktører og andre nasjoner skal etableres og videreutvikles der hvor det tjener Forsvaret.

Resultatkrav 2011:

- Implementere vedtatte organisasjonsendringer (I-3-1).
- Gjennomføre styrkeproduksjonen lagt til grunn i plan- og budsjettprosessen (I-3-2).
- Etablere tilfredsstillende materielldekningsgrad for hvert strukturelement i Forsvarets struktur (I-3-3).

Vedtatte organisatoriske endringer skal gjennomføres iht. krav gitt i IVB LTP og relevante PET-er til årlige IVB. Den videre utviklingen etter 2012 forberedes iht. IVB LTP for de elementer som er beskrevet i denne.

2.6.3.1 Strukturutvikling i 2011 – tiltak som allerede er beskrevet i IVB LTP

Vedtatte organisatoriske endringer skal gjennomføres iht. krav gitt i IVB LTP. I tillegg må tiltak som skal gjennomføres senere i perioden forberedes i tråd med oppdrag gitt i IVB LTP.

Videreutvikle brigadesystemet slik at de sentrale mål for Hærens utvikling satt for årsskifte 2012/2013, som fastlagt i IVB LTP, fortsatt er innenfor rekkevidde ved utgangen av 2011.

Endringene i Forsvarets logistikkvirksomhet ble iverksatt i 2010. Det vises i denne sammenheng til PET nr. 9. til IVB 2009. Arbeidet med internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner til de nye organisatoriske innretningene i forsvarsgrenene, i øvrige berørte enheter, samt i FLO, skal fortsette. Forsvaret skal ha fokus på de styringsmessige konsekvenser som følger av den endrede innretningen. Forsvaret skal videreutvikle mekanismer som sikrer god samhandling, slik at alle

brukere gis likestilt tilgang av nødvendige varer og tjenester. Innenfor FLOs verkstedsorganisasjon skal arbeidet med ytterligere å redusere innleie av arbeidskraft til fordel for fast tilsatte, fortsette der dette kan dokumenteres å være totaløkonomisk lønnsomt på kort og lang sikt.

Nødvendig inndekning av eventuelt økte kostnader som følge av endret innretning av Forsvaret logistikkorganisasjon skal identifiseres i form av andre tiltak.

Det skal etableres et detasjement med seks maritime NH-90 helikoptre på Haakonvern. Forsvaret skal starte etableringen basert på føringer gitt i PET nr. 20/2010

Rekruttskolen for Sjøforsvaret på Madla videreføres. Lokalisering av rekruttutdanning for Luftforsvarets behov vil bli vurdert, men fortsetter inntil videre på Madla.

2.6.3.2 Strukturutvikling i 2011 – nye tiltak

Sjefen for Forsvarets informasjonsinfrastruktur (sjef INI) med tilhørende stabfunksjoner flyttes til fra Oslo til Jørstadmoen. Flyttingen skal ikke medføre økning i årsverk, verken i sjef INI sin stab eller i støttefunksjoner på Jørstadmoen. Sjef INI sine stabfunksjoner i Oslo legges ned.

Generalinspektøren for Heimevernet (GIHV) med tilhørende stabfunksjoner flyttes fra Oslo til Terningmoen. Flyttingen skal ikke medføre økning i årsverk, verken i HVST eller i støttefunksjoner på Terningmoen. GIHV sine stabfunksjoner i Oslo legges ned.

Sjefen for Kystvakten (sjef KV) med tilhørende stabfunksjoner flyttes fra Oslo til Sjøforsvarets Kystvaktstasjon sortland. Flyttingen skal ikke medføre økning i årsverk, verken i sjef KV sin stab eller i støttefunksjoner på Sortland. Det skal etableres et stabsledd for KV på Sortland. Kystvaktskvadron Sør og Kystvaktskvadron Nord legges ned. Fartøyenes operative aktiviteter vil ikke bli påvirket av tiltaket.

Det legges til grunn at flyttingene gjennomføres snarest mulig, og senest innen utgangen av 2011.

Utflyttingen fra Oslo vil også frigjøre lokaler i Oslo-området. Lokalene som frigjøres på Akershus festning skal snarest og senest i løpet av 2012 være tatt i bruk av forsvarssektoren. Det forventes av tiltakene vil medføre terminering av et stort antall leiekontrakter for sivile kontorlokaler. Hensikten er at det skal skapes en kostnadseffektiv helhetlig løsning for Oslo området. Forsvaret skal i samarbeid med øvrige etater oppdatere gjeldene ”Kontordisponeringsplan i Helhetsplan Akershus festning” og fremsende FD for godkjenning til RKR 1.

Gjennom utflyttingene fra Oslo kan det være rom for reduksjoner i etablerte støttefunksjoner. Forsvaret skal vurdere om det er rom for slike tilpasninger og eventuelt omprioritere eventuelle frigjorte ressurser. Det skal også vurderes om det er rom for tilpasninger i støttefunksjoner ved de tilflyttede steder.

I forbindelse med tidligere gitte oppdrag vedrørende gjennomgangen av HR-søylen i Forsvaret, herunder HRM- prosjektet (P2813), Avansert distribuert læring (ADL)

P8037, og prosjekt 8012 Tilpasning og modernisering av FISBasis B/U - Sikker ugradert IKT plattform, bes FST om å forberede etableringen av et nordisk ADL-senter. Som et minimum ber FD om at følgende blir vurdert:

- Gjennomføre risikoanalyser av et ADL-samarbeid, bl.a. i forbindelse med kommunikasjons- og beslutningsprosessene, samt risiko og kostnader forbundet med at noen av partnerlandene eventuelt ikke stiller med det antall personell som ligger til grunn for beregningene. Det kan i den sammenhengen være aktuelt å gjennomføre mer detaljerte kostnadsberegninger.
- Avklare lokalisering av senteret og de praktiske sidene rundt lokaliseringen.
- Foreslå en rimelig og funksjonell kostnadsdeling mellom de deltakende landene. Hvis ønskelig kan metodeteamet i NORDEFECO være hjelpelige med støtte til dette arbeidet.
- Avklare nasjonale organisatoriske konsekvenser av tiltaket.
- Avklare behovet for aktuelle tekniske løsninger for fjernundervisning.

Sverige og Finland må inviteres til å delta i arbeidet. Dette vil være hensiktsmessig også for å ivareta de nødvendige hensyn og praktiske detaljer knyttet til en eventuell etablering av ADL-senteret med deltakelse fra alle land. De vurderingene som er gjort så langt om et ADL-senter, forutsetter at det er flere samarbeidspartnere. Videre må FST ta hensyn til at også de baltiske land kan være interessert i å bidra til et slikt senter, da denne muligheten ble tilbudt de baltiske landene av de nordiske forsvarsministerne i Oslo 10. november 2010.

Sverige og Finland har tidligere indikert at et ADL-senter tidligst kan etableres januar 2012. FST må videre være forberedt på å lede implementeringen av anbefalt ADL-løsningen etter at endelig beslutning er fattet.

Maritim mine-mottiltak er identifisert som et område med potensiale for samarbeid innenfor NORDEFECO. Så langt er fire områder for samarbeid blitt identifisert. Disse er: Operativt samarbeid, opplæring, materiellanskaffelser og vedlikehold samt forskning og utvikling. Mine mottiltaksdelen av NORDEFECO skal ledes av Norge og Sjøforsvaret som skal utnevne en offiser til å utøve dette lederskap. Detaljerte områder for samarbeid og framdriften for disse skal være som det framkommer i dokumentet "MANDATE PROJECT NAVAL MINE COUNTER MEASURES (MCM).

2.6.3.3 Materiell

Langtidsplanen legger opp til en fortsatt betydelig og omfattende utskifting og modernisering av Forsvarets materiell. For å oppnå dette må materiellinvesteringsvirksomheten prioriteres svært høyt. Forsvaret må sørge for tilstrekkelige rammebetingelser slik at plan for produksjon av fremskaffelsesløsninger, samt at prosjektene kan gjennomføres i tråd med Strukturutviklingsplan (SUP). Hensikten er at den årlige tildeling på kap. 1760, post 45 skal benyttes fullt ut.

For 2011 planlegges det med at investeringsrammen for materiell har et litt lavere nivå enn lagt til grunn for inneværende langtidsperiode, rundt 300 mill.kr.

Arbeidet med å ta frem prosjektdokumentasjon (fremskaffelsesløsninger) er helt sentral i forhold til å muliggjøre en realisering av langtidsplanen.

Dette kan medføre at det er nødvendig tilføre personellressurser fra andre deler av Forsvaret til investeringsvirksomhet. Det vises i den forbindelse blant annet også til PET nr. 11 og PET nr. 15 i 2010 og nødvendigheten av å engasjere kompetanse på midlertidig og prosjektfinansiert basis.

Forsvaret må ha et sterkt fokus og prioritere utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for de prioriterte anskaffelsene som ligger i vedlegg D i IVB. Det må videre fokuseres på gjennomføring av de godkjente investeringsprosjektene for å sikre at strukturutviklingen skjer i tråd med langtidsplanen samt at den årlige tildeling på kap. 1760, post 45 kan benyttes fullt ut.

Innenfor materiell er det de grunnleggende og primære kravene til materiellsystemene som skal legges til grunn, og det skal gis prioritet til prosjekter der formålet er å få på plass grunnkapasiteter knyttet til vedtatt struktur. Alternative måter å fremskaffe materiell på, eksempelvis ved å gå sammen med andre land, særlig om kjøp av ferdig utviklede produkter og/eller materiell som produseres i stor skala, skal vektlegges. Det samme gjelder mht. godkjente samarbeidsprosjekter med industrien i Norge.

Gjennom hele materiellanskaffelsesprosessen for blant annet NbF-systemer må det være et tydelig fokus på at gamle systemer og tjenester blir avsluttet og terminert så raskt som mulig etter at nye systemer er implementert.

Videre er det viktig at Forsvaret tydeliggjør merutgifter knyttet til implementering og drift av nytt materiell, og setter av midler til dette.

Forsvaret skal bidra til og støtte FDs arbeid med materiell- og kapasitetsutvikling ved å stille representanter fra kapitleiere i FDs respektive investeringsprogrammer.

Materiell det ikke lenger er behov for i fremtidig struktur skal utrangeres og avhendes. Det er de senere årene avhendet overskuddsmateriell for betydelige summer. Det er viktig at disse inntektene synliggjøres i mål og resultatstyringen av Forsvaret, og det settes derfor et netto inntektskrav fra avhending av overskuddsmateriell på 50 mill. kroner for 2011. Ytterligere avhendingsresultat vil være svært positivt. Inntektskravet er ikke lagt til grunn for budsjettet i 2011, men vil kunne bidra positivt mht. eventuelle omfordelinger i gjennomføringsåret.

2.6.3.4 Håndtering av areal- og verneplansaker

Forsvarsbygg (FB) ivaretar forsvarssektorens arealbruksinteresser gjennom koordinering og utforming av innspill til sivile arealplaner. FBs innspill skal, så langt det lar seg gjøre, sørge for at Forsvarets arealbruksforutsetninger opprettholdes. Kvaliteten

på FBs innspill til sivile høringer har i stor grad sammenheng med presisjonsnivået på tilbakemeldingene fra Forsvaret. For å sikre kvaliteten på FBs høringsinnspill til sivil arealplanlegging, er det påkrevet at Forsvaret besitter nødvendig kompetanse og kapasitet for å definere eget behov og støtte FB.

Forsvaret har valgt å selv ivareta forvaltningsansvaret for skytefelt i sjø. Det pågår et omfattende arbeid nasjonalt for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold i sjøområder, og for etablering av verneområder i sjø, som vil kunne få konsekvenser for Forsvarets virksomhet.

Forsvaret må etablere/opprettholde kapasitet til å håndtere areal- og verneplansaker i samarbeid med FB, som ivaretar forsvarssektorens interesser i sivile arealplaner. Forsvaret må informere FB og FD om kontaktpunkter for slike saker innen utgangen av februar 2011.

2.6.3.5 EBA

Innenfor EBA skal prosjekter som skal imøtekomme arbeidsmiljø og HMS-krav være prioritert, i tillegg til omstillingsrelaterte prosjekter knyttet til å realisere driftsinnsparinger og øke den operative evnen innenfor rammene av vedtatt struktur. Realisme og nøkternhet fra Forsvarets side i behovs- og funksjonsbeskrivelser er vesentlig for å unngå kostnadsøkninger i prosjektene og slik at det kan etableres forutsigbarhet i porteføljen. Det er en forutsetning at kapittelleier aktivt tar del i arbeidet med behovsbeskrivelsen, herunder at nødvendig organisasjonsmessig grunnlag er på plass.

Forsvaret må i større grad kostnadsberegne og ta hensyn til eventuelle merkostnader knyttet drift av ny EBA, før ny EBA vedtas påbegynt.

Ved siden av å fokusere på anskaffelser for å etablere vedtatt struktur, skal overflødig EBA og materiell utrangeres og avhendes. Dette vil innebære vesentlige ressursbesparelser både innenfor EBA-, materiell- og personellforvaltningen. Se for øvrig vedlegg E: EBA-vedlegg for perioden 2009-2012.

2.6.3.6 Avhending av materiell, systemunderstøttelse og EBA

Ved siden av å fokusere på anskaffelser for å etablere vedtatt struktur, skal overflødig EBA, materiell og systemer utrangeres og avhendes. Gjennom hele materiellanskaffelsesprosessen må det være en plan for når gamle systemer og tjenester avsluttes og termineres når nye systemer implementeres. En eventuell fortsatt videreføring av denne type EBA, materiell og systemer forbruker ressurser som kunne vært frigjort til drift og understøttelse av nyere og, for Forsvaret mere relevant EBA, materiell og systemer. Ikke minst vil dette kunne bidra til en økning av operativ effekt i Forsvaret, samt understøtte langtidsplanens måloppnåelse.

Forsvaret er gjennom FDs retningslinjer for materiellforvaltning i forsvarssektoren pålagt å iverksette utrangering og avhending av alle materiellkategorier/-typer som er i

overskudd i Forsvaret. Konkret vil dette si at materiell som med sannsynlighet vil være uaktuell for fremtidig struktur, beredskap eller utenlandsoperasjoner, skal avhendes snarest. Der hvor det finnes reservemateriell, forbruksmateriell, delelager og spesielt verkstedmateriell samt systemunderstøttelse som er bygget opp for å ivareta hovedmateriellet, skal dette også avhendes parallelt med hovedmateriellet. Forsvaret pålegges å identifisere det potensial som ligger i å tilpasse alle lagerbeholdninger til dagens behov/beredskapskrav. Dette er spesielt viktig å følge opp i 2011, som det første hele år med ferdig utarbeidete materiellhjemmelsgrunnlag, også for å redusere behovet for EBA i Forsvaret.

Materiellavhendingen i Forsvaret skal gjennomføres i henhold til Normalinstruksen og FDs retningslinjer for materiellforvaltning i forsvarssektoren.

Se også vedlegg E: EBA-vedlegg for perioden 2009-2012.

2011 vil være det første året hvor Forsvaret har etablert sentralisert materiellkontroll. Dette sammen med at KOP-arbeidet er godt i gang tilrettelegger for at Forsvaret kan utvikle en rullerende avhendingsplan som grunnlag for en effektiv avhending av overskuddsmateriell, systemer og systemunderstøttelse. Rapportering knyttet til avhendingsplanen forventes som del av RKR.

2.6.3.7 Program for eksplosivrydding av skyte- og øvingsfelt

Eksplosivrydding av utrangerte og aktive skyte- og øvingsfelt innebærer betydelig ressursinnsats over flere år. Forsvaret er i ferd med å utarbeide en plan for rydding av skyte- og øvingsfeltene. Planen skal gjelde fra og med ryddesesongen 2011 og foreligge ila. første tertial 2011. Eksplosivrydding av Hjerkinnskytefelt, skyte- og øvingsfelt som allerede er avhendet, og felt med risiko for allmennheten skal prioriteres.

Forsvaret må, basert på planen, eventuelt styrke kapasiteten for å ivareta sitt ansvar for rydding av skyte- og øvingsfelt.

Planen fremsendes FD når den er utarbeidet, senest ved fremsendelse av RKR 1/2011.

Status for gjennomføring av ryddearbeidene rapporteres i RKR.

Samarbeid med industri, næringsliv samt flernasjonalt samarbeid

Offentlige virksomheter, industrien og næringslivet for øvrig, både nasjonalt og internasjonalt, medvirker til å skaffe forsvarssektoren nødvendige varer og tjenester.

Forsvaret skal bidra til informasjonsutveksling med industrien om industrielle muligheter ved planlagte materiellanskaffelser, herunder stille personell i etablerte møteplasser mellom FD / Forsvaret og industrien. Samarbeid med kommersielle aktører skal basere seg på Forsvarets behov og på identifiserte teknologiske kompetanseområder.

For å løse pålagte oppgaver kvalitativt og kostnadseffektivt skal Forsvaret fortsette å videreutvikle samarbeidsløsninger med andre hvor det er formålstjenlig for å oppnå kvalitetsforbedringer og reelle kostnadsreduksjoner. Det skal legges vekt på

totaløkonomisk gunstige løsninger og at operative krav overholdes. Der hvor det er mulig og formålstjenelig skal effektivisering internt i Forsvaret prioriteres fremfor å sette deler av Forsvarets virksomhet ut til eksterne aktører.

Videreutvikling og etablering av ulike samarbeidsløsninger skal baseres på grundige prinsipielle vurderinger og analyser, der alle relevante forhold belyses. Det er videre viktig at prosessene gjennomføres slik at arbeidstakerne involveres på en god, ryddig, konstruktiv og involverende måte.

For å sikre en nødvendig utvikling mht. samarbeid med andre skal FST med støtte fra FD videreføre det arbeidet som er påbegynt med å gjennomgå eksisterende samarbeidsområder som har potensial for forbedringer samt vurdere nye samarbeidsområder, hvor dette potensielt kan være åpenbart formålstjenlig for Forsvaret, innenfor rammen av IVB LTP, pkt. 6.3.

Forsvaret skal støtte FD og delta i flernasjonalt samarbeid, særlig innenfor NATO, EU, EDA og Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO), samt det forsterkede forsvarssamarbeidet med Latvia. Det nordiske samarbeidet er i utvikling og har som hovedformål å finne løsninger som bidrar til reduserte kostnader og forbedret operativ effekt. NORDEFECO ble etablert i 2010, og vil kreve personell og ressurser fra Forsvaret.

Sammen med øvrige etater skal Forsvaret gjennom samarbeid med andre land, herunder Sverige og Finland, utnytte potensialet for felles tilnærming overfor NAMSA for å oppnå stordriftsfordeler. Forsvaret skal støtte dette arbeidet, og skal på eget initiativ identifisere og forfølge mulige tiltak for å utnytte NAMSA til beste for Forsvaret med vekt på fremskaffelser av materiell i hele livssyklusløpet, jf. også omtale av Forsvarets oppfølging av dette i IVB LTP, pkt. 6.1.

2.6.3.8 Andre forhold

Forsvarsdepartementets retningslinjer for logistikkvirksomheten i forsvarssektoren ble utgitt primo 2010. Retningslinjene danner føringer og grunnlag for utvikling/oppdatering av nødvendige direktiver og bestemmelser for de ulike funksjonsområdene innenfor logistikk- og støttevirksomheten. Dette arbeidet forutsettes ferdigstilt i 2011.

2.6.4 Strategisk mål: Videreutvikle Forsvarets struktur (mål I-4)

Forsvarssektorens operative evne skal videreutvikles ved å etablere nye strukturelementer iht. plan, samt vedlikeholde og videreutvikle den struktur som skal videreføres. Målet omfatter Forsvarets totale struktur, herunder ledelses-, operativ -, støtte- og kompetansestructur. Måloppnåelse realiseres gjennom en koordinering av innsatsfaktorene personell, materiell, EBA og trening. Dette innebærer også å bedre evnen til å gjennomføre materiellinvesteringer.

Forsvarssektoren skal produsere kapasiteter som tilfredsstillende operative krav og behov, gjennom leveranser til Mål L-1.

Viderefør etablering av brigadekommando, med vekt på evne til å lede landoperasjoner i Norge og forberedelser for innfasning av nytt rørartillerisystem (Archer) i Hæren.

Resultatkrav 2011:

- videreutvikling av Forsvarets struktur i tråd med IVB LTP (I-4-1).
- Sikre tilfredsstillende omsetning av investeringsmidler iht. pålagte gjennomføringsoppdrag (I-4-2).
- Ivareta aksepterte NATO styrkemål og moderniseringsmål (I-4-3).

Hovedmålet med videreutviklingen av Forsvaret er å skape et moderne og fleksibelt innsatsforsvar. Dette krever en godt utrustet forsvarsstruktur med et godt trenings- og øvingsnivå, evne til å samvirke med allierte, god reaksjonsevne, utholdenhet, egenbeskyttelse, strategisk mobilitet og deployerbarhet. Samtidig må det tilstrebes funksjonell balanse mellom ambisjoner for operativ anvendelse, styrkeproduksjon og evne til understøttelse, og ressursmessig balanse mellom personell, materiell, infrastruktur og aktivitet. Videre tilstrebes det helhetlige og komplementære kapabiliteter, som har evne til å respondere på kort varsel med relevante styrker, samt evne til å gjennomføre operasjoner hjemme og ute.

For strukturutviklingen i 2011 skal følgende vektlegges:

- Fortsett den videre utviklingen av FOH.
- Fortsett utviklingen av ledelsesstrukturen med vekt på tydelige ansvarslinjer og enklere grensesnitt.
- Viderefør etablering av brigadekommando, med vekt på evne til å lede landoperasjoner i Norge og fortsett personelloppbygningen iht. IVB LTP.
- Forbered innfasning av nytt rørartillerisystem (Archer) i Hæren.
- Fortsett innfasningen og idriftssettingen av Fridtjof Nansen-klasse fartøyer og Skjold-klasse fartøyer
- Ferdigstill innføring av Skjold-klasse fartøyer.
- Fortsett innføring av NH-90 helikoptre til Kystvakten og fregattene.
- Fortsett forberedelser for anskaffelse av nye kampfly i Luftforsvaret.
- Ferdigstill oppgraderingen av Bell helikoptrene ila. 2011.
- Viderefør kvalitetsreformen i Heimevernet, herunder endret utdanningsmodell med tilførsel av personell fra forsvarsgrenene. Innfas Reine-klassen ila. 2011.

- Fortsett økning av tilgjengeligheten på felleskapasiteter for understøttelse av resterende del av strukturen. Fortsett å styrke de deployerbare KKIS-, logistikk- og sanitetskapasitetene i strukturen.
- Fortsett styrking av kapasitetene på områder hvor det erfares personellslitasje, også ved etablering og videreutvikling av en reserve som gir tilgang på nødvendig personell og kompetanse.
- Fordel belastningen ved deltakelse i operasjoner i utlandet i enda større grad på flere styrkeprodusenter – dette bør også være regelen ved behov for erstatningsmannskaper.
- Vektlegg arbeidet med å korte tiden mellom innføring av et materiellsystem og utfasing av det gamle systemet som skal erstattes, for å redusere driftskostnader.
- CNO-enhet skal være ferdig etablert i 2011.

Operativ struktur 2012

Felleselementer	Hæren	Sjøforsvaret	Luftforsvaret	Heimevernet
Etterretningstjenesten	1 Brigade	1 taktisk maritim kommando (CNORTG)	Luftkontroll og varsling (K&V)	45 000 befal og mannskaper organisert i:
Forsvarets operative hovedkvarter	— Brigadekommando	6 Skjold-klasse	CRC Sørreisa	— Innsatsstyrker
Forsvarets spesialstyrker (FSK/HJK og MJK)	— 2 mekaniserte bataljoner	5 Fridtjof Nansen-klasse fregatter med NH-90	CRC Mågerø	— Forsterkningsstyrker
Felles logistikk og sanitet	— 1 lett pansret bataljon	helikoptre	48 + 9 F-16	— Oppfølgingsstyrker
— Transportkontrollenhet	— Etterretningsbataljon	3+3 Oksøy-/Alta-klasse minejakt/-sveip	18 Bell 412	11 distrikter og en SHV-kommando
— Luftterminalenhet	— Sambandsbataljon	6 Ula-klasse ubåter	helikoptre	
— Havne- og jernbaneterminalenhet	— MP-kompani	Marinejeger-kommandoen	4+2 P-3 C/N	
— Deployerbare logistikk baser/nasjonale støttelementer	— Artilleribataljon	Minedykker-kommandoen	maritime	
— Theatre enabling force	— Ingeniørbataljon	Kystjegerkommandoen	patruljefly	
— Felles landtransportkompani	— Logistikkbataljon	Logistikk- og støttefartøy	3 DA-20 EK/ViP	
— Felles vannrenseenhet	— Sanitetsbataljon		fly	
— Forsvarets felles sanitetsstyrker	HM Kongens Garde	Kystvakt	4 C-130J	
— Vertslandsstøttebataljon		— 1 Svalbard-klasse ytre kystvakt med NH-90	transportfly	
— Strategisk luft- og sjøtransport	Grensevakten	— 3 Nordkapp-klasse ytre kystvakt med NH-90	1 NASAMS	
Felles ledelsesstøtte og operativ støtte	Forsvarets spesialkommando/Hærens jegerkommando (FSK/HJK)	— 6 Ålesund-/Harstad-/Barentshav-klasse ytre kystvakt	luftvern batteri	
— Kapasitet for militære datanettverksoperasjoner (CNO-enhet)		— 5 Nornen-klasse indre kystvakt	Basesett luft (14 maritime helikoptre NH-90)	
— Eksplosivryddeenhet og jammeenhet (EOD/IEDD enhet)			Redningstjeneste	
— Militærpolitienhet			— 12 Sea King	
— Felles NATO luft- og bakkeovervåking (NAEW&CF, AGS)			redningshelikoptre	
— Kapasitet for deployerbar kommunikasjon og informasjon (KKIS-enhet)				

2.7 Teknologisk infrastruktur – nettverksbasert Forsvar

2.7.1 Strategisk mål: Effektivt utnytte teknologisk infrastruktur (mål M-2)

Forsvarets informasjonsinfrastruktur skal understøtte Forsvarets evne til å løse sine oppgaver i operasjoner hjemme og ute. Den skal understøtte nettverksbaserte operasjonsformer, og bidra til vesentlige forbedringer innenfor interoperabilitet, fleksibilitet, reaksjonsevne, mobilitet og deployerbarhet. Samtidig skal informasjonsinfrastrukturen bidra til at sektoren innehar robuste løsninger med sikker og effektiv informasjonsutveksling, slik at grunnlaget for en optimal utnyttelse av ressursene sikres.

En forutsetning for å lede, styre, ta i bruk og få effekt av informasjonsinfrastrukturen er tilstrekkelig tilgang på kompetanse. Dette området skal prioriteres i 2011 for å sikre måloppnåelse. Det er også vesentlig at dette kompetanseperspektivet blir ivare tatt i omstillingens fase 2B.

Forsvarets evne til helhetlig styring og ledelse innenfor IKT-området er blitt vesentlig styrket gjennom etableringen av Sjef informasjonsinfrastruktur (Sjef INI), som en av FSJ direkte underlagte sjefer. Dette vil bli ytterligere bedret gjennom FRIFLO fase 2B og skal bidra til å sikre effektiv utnyttelse av Forsvarets IKT-ressurser. Sjef INI skal lede an i implementering av NbF i Forsvaret. Dette er et viktig virkemiddel for å sikre måloppnåelse innenfor M2.

Forsvaret skal til en hver tid ha tilstrekkelig IKT-kompetanse til å kunne løse pålagte oppdrag hjemme og ute samt kunne styrkeprodusere til felles deployerbare KKIS-enheter (herunder TDL) og militære informasjonsoperasjonskapasiteter (CNO-enhet).

Resultatkrav 2011:

- Interoperable og standardiserte løsninger internt, og med våre viktigste allierte og samarbeidsaktører.
- Arbeide mot implementeringsnivå NbF Grad 2 (NML 4).
- Kompetanse som sikrer måloppnåelse.
- Oppnå kostnadseffektiv utnyttelse av ressursene.
- Trening, øving, kompetansehevende tiltak og rekruttering for å sikre måloppnåelse.

Informasjonsinfrastrukturen skal muliggjøre organisering av Forsvarets ressurser i samvirkende nettverk, fra strategisk til stridsteknisk nivå, både nasjonalt, med allierte styrker og partnere, samt med relevante sivile aktører. Samtidig skal INI bidra til at Forsvaret innehar robuste kommando- og kontrolløsninger med sikker og effektiv informasjonsutveksling, slik at felles situasjonsforståelse gir rettidige beslutninger med høy kvalitet og legger grunnlaget for en optimal utnyttelse av ressursene. I tillegg må det sikres at norske styrker i operasjoner i utlandet kan utveksle informasjon og samordne aktiviteter med FN-organer, regionale organisasjoner, lokale myndigheter,

ikke-statlige organisasjoner og andre aktører. Dette gjelder i planleggingen og gjennomføringen av operasjoner.

I tillegg til å understøtte militære operasjoner skal INI være et sentralt virkemiddel for å muliggjøre en helhetlig og felles forvaltning av Forsvaret, og gi innsparinger og effektiviseringer gjennom moderne løsninger innenfor IKT-området.

Norge skal følge og tilpasse seg NATOs utvikling innenfor NbF. Flernasjonalt samarbeid skal vektlegges og Norge skal dra nytte av utviklingen av NbF hos våre viktigste samarbeidsland. Som et tiltak for å øke evnen til samhandling med samarbeidspartnere og bidra til å øke Forsvarets NbF-modenhet videreføre deltakelsen i prosjekt Multi-intelligence All-source Joint Intelligence Surveillance And Reconnaissance Interoperability Coalition 2 (MAJIIC 2).

Øke evnen til samhandling med koalisjonspartnere gjennom etablering og deltagelse av Afghan Mission Network (AMN).

Det skal gjennomføres ytterligere forskning, eksperimentering og konseptutvikling innenfor rammen av NbF i perioden.

I arbeidet med å oppnå positive resultater innenfor driftsområdet skal Forsvaret intensivere arbeidet med å implementere variantbegrensning, fase ut gamle systemer der nye overtar og modularisere eksisterende løsninger som overlapper i funksjonalitet, og ta ut effekt av gjennomførte organisasjonsendringer. Det er i PET 3/2008 gitt oppdrag om en utredning for å vurdere videre organisering av Forsvarets stasjonære kommunikasjonsinfrastruktur (FKI-studien). Arbeidet med å ferdigstille utredningen av to mulige hovedmodeller for fremtidig innretning av Forsvarets kommunikasjonsinfrastruktur, som et ledd i å oppnå kostnadseffektiv utnyttelse av ressursene, videreføres i 2011

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har ansvaret for å koordinere håndtering av alvorlige koordinerte dataangrep mot kritiske samfunnsfunksjoner, jf. St.meld. nr. 39 (2003-2004). Det er imidlertid Forsvarets ansvar å håndtere angrep mot Forsvarets militære datasystemer.

Forsvaret skal utarbeide risikoanalyser iht. sikkerhetsloven og personopplysningsloven og iverksette tiltak slik at etaten sikrer sine informasjonsaktiva, ikke bare etter kravene til konfidensialitet, men også ivaretar sikring av informasjonens integritet og tilgjengelighet. Forsvaret skal videre rapportere til departementet om gjennomføringen i løpet av virksomhetsåret.

Forsvaret skal sikre tilstrekkelig kompetanse og rutiner for behandling av personopplysninger, herunder iverksette tiltak for å styrke den enkeltes personvern i organisasjonen.

Prioriteringer i 2011:

- Styrkeprodusere INI-kapasiteter til operasjoner i Norge og utlandet.

- Tydeliggjøre grensesnitt, ansvar og myndighet for de relevante aktørene. Det må ikke utvikles overlappende eller konkurrerende miljø innenfor INI-området i Forsvaret.
- Videreutvikle virksomhetskontroll innenfor INI-området (drifts- og investeringskostnadsbildet).
- Utarbeide konkrete handlingsplaner for alle nivå-2 sjefer gjennom FSJ NbF-plan II.

2.8 Personell og kompetanse

2.8.1 : Strategisk mål: Å systematisk utvikle og styre personell og kompetanse (mål M-1)

Med kompetanse mener vi de samlede kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger som gjør det mulig å utføre aktuelle funksjoner og oppgaver i tråd med definerte krav, mål eller standarder.

En strategisk kompetansestyring, herunder planlegging, gjennomføring og evaluering av kompetansetiltak, skal sikre en systematisk og hensiktsmessig styring av personellet som kompetansebærere, med fundament i de operative krav og behov.

Målet i 2012 er en personellstruktur med tilstrekkelig utholdenhet, tilgjengelighet, reaksjonsevne og fleksibilitet, slik at forsvarssektorens oppgaver ivaretas både nasjonalt og internasjonalt.

Resultatkrav 2011:

- Tilpasse personellstrukturen iht. operative behov (M-1-1).
- Sørge for tilfredsstillende dekningsgrad på kompetanse i de ulike bransjer, herunder sørge for relevant og riktig kompetanse for å ta i bruk den nye teknologien som implementeres (M-1-2).
- Forbedre jobbtilfredsheten ift. 2010 i medarbeiderundersøkelsen (M-1-3).
- Redusere frafallsprosenten fra fordeling til gjennomføring av førstegangstjenesten og GBU (M-1-4)
- Øk antallet kvinner i førstegangstjeneste og GBU (M-1-4).
- Omsett tiltak fra St.meld. nr. 36 (2006–2007) til økt andel kvinner i Forsvaret (M-1-5)

Føringer og oppdrag som er gitt i IVB LTP 2009–2012, ligger fast, og danner grunnlaget for planer, tiltak og aktiviteter innenfor personell- og kompetanseområdet. Oppdrag som er gitt i 2009 og/eller 2010, som av ulike årsaker er utsatt, videreføres i 2011. Alle områder som konkretiseres i tiltak under dette punktet skal, dersom ikke annet er presisert, gjennomføres innenfor tildelte budsjett- og/eller årsverksrammer.

FD vil følge opp Forsvaret i forhold til den totale årsverksutviklingen. Fordeling ned på det enkelte kapittel er FSJs ansvar. Styring på årsverk er av vesentlig betydning for å sikre balanse og forutsigbarhet i den budsjettmessige utviklingen. Overforbruk av årsverk vil kunne medføre en betydelig langsiktig kostnad med omfattende negativ utvikling for øvrig planlagt drift- og investeringsnivå. Det er derfor viktig med stram styring slik at nødvendig handlefrihet ivaretas i hele langtidsperioden. Forsvaret skal prioritere arbeidet med dreining av personell- og gradsstrukturen. Overordnede årsverksrammer skal ikke stå i veien for å etablere løsninger som kan dokumenteres som totaløkonomisk gunstige på kort og lang sikt. Slike endringer skal godkjennes av departementet og rapporteres særskilt i RKR. Forsvarssjefen kan endre kategorifordelingen innenfor den totale årsverksrammen. Departementet skal informeres om slike endringer.

Forsvaret er i samsvar med brev av 6. juli 2010 gitt anledning til i 2010 å ta i bruk virkemiddelet ”sluttpakke” for inntil 10 offiserer på nivået oberst/kommandør og høyere. Virkemiddelet videreføres med ti nye sluttpakker i 2011. Ubenyttede sluttpakker i 2010 kan ikke overføres til 2011. Alle forslag om sluttpakker skal fremmes for FD for beslutning før tilbudet gis den enkelte.

Forsvaret skal tilpasse forvaltningen for befal på gradsnivå løytnant og lavere i tråd med vedtatte justering av disponeringsordningen, slik at det gis reelle muligheter for en horisontal karriere samtidig som Forsvarets behov ivaretas. Arbeidsgivers styring av befal på disse gradsnivåene skal bidra til større forutsigbarhet for personellet, bedre kontinuitet og en helhetlig og målrettet plan for kompetanseheving. Forsvaret skal videre synliggjøre hvordan funksjonsrettet kompetanseheving for avdelingsbefal ivaretas og iverksette nødvendige tiltak slik at avdelingsbefalet blir værende lengre i Forsvaret og at vervede i større grad fullfører sine kontrakter.

Arbeidet med utviklingen av et helhetlig kompetansestyringssystem skal fortsette, og må ses i sammenheng med endringer i disponeringsordningen og fremtidig kompetansebehov som følge av innføring av nye strukturelementer. Forsvaret skal fortsette rendyrkingen av militær kompetanse, ved at sivil kompetanse, der det er mulig, ivaretas av sivilt ansatte og uansett tilføres fra sivile utdanningsinstitusjoner. Forsvaret skal videreføre arbeidet med å identifisere militære stillinger som kan konverteres til sivile og kombinerte stillinger der dette er begrunnet i behov for økt kontinuitet og sivil spesialistkompetanse.

Forsvaret skal sikre at organisasjonen har tilstrekkelig kompetanse innenfor prosjektledelse og PRINSIX til understøttelse av investeringsvirksomheten.

Forsvaret skal prioritere arbeidet med å bygge opp tilstrekkelig og relevant kompetanse på ulike nivå i etaten om betydningen av gender generelt, og mer spesifikt om betydningen av et genderperspektiv i operasjoner. jf. også pkt 2.4.6.

Oppdraget om å styrke kvinnerekuttering til Forsvaret er gitt i tidligere iverksettelsesbrev, i tråd med St.meld. nr. 36 (2006–2007) Om økt rekruttering av

kvinner. Innsatsen for implementering og oppfølging av tiltak skal styrkes. FST og FD skal samarbeide for kontinuerlig implementering, rapportering og oppdatering av tiltakene i stortingsmeldingen, jf. nærmere beskrivelse i vedlegg A, mål M-1. Rekruttering av kvinner til operative stillinger skal prioriteres. Disse er i særlig grad etterspurt i utenlandsoperasjoner for å engasjere lokale kvinner i et operasjonsområde. Videre skal Forsvaret søke å få flere kvinner i utdanningsstillinger. En bedre kjønnsbalanse blant instruktører og veiledere vil kunne motvirke at kvinnelige soldater og befalelever slutter. Et stort antall av kvinnelige offiserer er gift med mannlige offiserer. Disse parene har spesielle utfordringer med tanke på å kombinere karriere med familieliv. Forsvaret skal derfor iverksette tiltak for medflyttende offiser, slik at mulighetene legges best mulig til rette for at begge skal kunne følge opp sine karrierevalg. Kvinnelige offiserer skal oppfordres til å søke internasjonale stillinger.

Det skal være en ordning hvor kvinnelige talenter på høyere befalsnivå i Forsvaret blir mentorert av militære toppledere. Ordningen skal i 2011 omfatte minimum 10 kandidater.

Forsvaret skal videre gjennomføre en spørreundersøkelse blant kvinnelige offiserer for å kartlegge årsakene til at kvinner i så liten grad søker seg til internasjonale stillinger. Kartleggingen skal gjennomføres slik at resultater kan nyttiggjøres ifm. disponeringsomgang 2012.

Forsvaret skal legge til rette for inntak av minimum 1500 fra 1992-kullet som gjennomfører sesjon i 2010 og senere, samt utarbeide en opptrappingsplan for hvordan målet med 25 % kvinner til grunnleggende befalsutdanning og førstegangstjeneste kan nås innen utgangen av 2015. Videre skal Forsvaret tilrettelegge tjenesten og foreta en kritisk gjennomgang av stillingskravene samt identifisere og raskt utbedre eventuelle mangler innen PBU og EBA. Jf. nærmere beskrivelse i vedlegg A, mål M-1 og PET nr. 21 til IVB 2010.

Forskning har vist at jenter tidligere enn gutter gjør valg som har innvirkning på deres karrierevei, og det er derfor viktig å presentere Forsvaret for jenter allerede i ungdomsskolealder.

Forsvaret gis i oppdrag å inkludere spørsmål om mobbing og uønsket seksuell oppmerksomhet/trakassering i jevnlig medarbeiderundersøkelser blant Forsvarets personell for å identifisere utviklingen over tid. På bakgrunn av gjennomførte medarbeiderundersøkelser/helseundersøkelser skal det iverksettes relevante tiltak som rapporteres i RKR 3. Forsvaret skal videre i RKR 3 rapportere status i pågående forskningsprosjekt, herunder planer for oppfølging.

Flere kvinner til Forsvaret er én måte å oppnå økt mangfold på. Forsvaret skal i 2011 utvikle en mangfoldspolicy, som et verktøy for måloppnåelsen.

Forsvaret skal fortsatt ha fokus på et langsiktig disponeringsarbeid til utenlandsoperasjoner, med størst mulig grad av forutsigbarhet for de ansatte og deres familie.

Forsvaret skal prioritere oppfølging av regjeringens handlingsplan ”I tjeneste for Norge” for ivaretagelse av personell før, under og etter deltakelse i utenlandsoperasjoner i tråd med Stortingets behandling av Innst. S nr. 298 (2008–2009) til St.meld. nr. 34 (2008–2009). Forsvaret skal, i tett samarbeid med FD, legge en plan for implementering av tiltak iht. endelig handlingsplan i årene fremover. Handlingsplanen vil medføre en betydelig satsing på tiltak for personell før, under og etter utenlandsoperasjoner, og mange av disse tiltakene er ennå ikke ferdig uformet. Primært vil kostnadseffektive tiltak og tiltak som kan tas innenfor rammen iverksettes fortløpende. Tiltak som krever nye midler vil vanligvis følge normal budsjetteringsrutine, hvilket innebærer at de vil bli finansiert i 2012 og senere. Ifm. lansering av handlingsplanen må imidlertid Forsvaret og FD være forberedt på at enkelte tiltak ønskes forsert, og at det derfor kan bli aktuelt med omprioriteringer i 2011.

For å unngå duplisering og oppnå synergi skal all forskning i Forsvaret innenfor HR koordineres med FD.

Basert på FDs forarbeid i 2010, skal Forsvaret i 2011 bidra i et forskningsprogram i form av å iverksette konkrete forskningsprosjekter i tråd med satsingsområdet i St.meld. nr. 34 (2008–2009). Hensikten er bl.a. å styrke samarbeidet mellom Forsvarets sanitet og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), samt andre forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Finansieringen av de aktuelle forskningsprosjektene må være avklart før disse iverksettes.

FD ga i 2010 Forsvaret i oppdrag å iverksette en etterundersøkelse av personell i utenlandsoperasjoner, samt et prosjekt som skal bidra til styrke rutinemessig midtevaluering (finansiert av FD). Forsvaret skal iht. plan sikre fremdrift og implementere endringer basert på funn fra dette arbeidet. Forsvarets sanitet, ved KPS/regionale stressmestringsteam, skal i tråd med pågående forskning og korresponderende satsingsområde i St.meld. nr. 34 (2008–2009) videreutvikle samarbeidet med samtlige Regionale ressursentre for vold og traumatisk stress (RVTS) for å sikre at forskning rundt veteranproblematikken anvendes i praksisfeltet, og at kompetanseoverføring til det sivile helsevesenet styrkes.

En forutsetning for at bl.a. ovennevnte prosjekter og programmer mht. forskning og seleksjon/screening kan gjennomføres, er at Forsvaret treffer tiltak som bidrar til å sikre datakvaliteten i sine registre om tjenestehistorikk, helseopplysninger, hendelser og andre miljødata. Forsvarets helseregister har en helt avgjørende rolle for å minimere skadeomfanget på norsk militært personell i utenlandsoperasjoner. En økt systematisering i bruk av samlet informasjon fra helseregisteret vil også bidra til en bedre ivaretagelse av ulike personellkategorier i Forsvaret, herunder stadig tjenestegjørende, personell i utenlandsoperasjoner og veteraner. Det er, med bakgrunn i St.meld. nr. 34 (2008–2009), en målsetting at helseregisteret i større grad skal bli brukt for å innhente og systematisere data, at registrering av potensielt traumatiserende hendelser og helsedata kan ses i sammenheng, og registeret skal i økende grad brukes for å styrke kunnskapen og forskningen på området. Dokumentert

sammenheng mellom hendelser og helse gir mulighet for tidlig inngripen, gjennom oppfølging av risikofaktorer, risikogrupper og enkeltpersoner. Forsvaret skal videreutvikle og anvende helseregisteret som fundament for dokumentasjon, oppfølging og forskning. Spesielt er det viktig at det fremtidige arbeidet med å utvikle helseregisteret legger vekt på å utvikle tiltak som styrker kvaliteten og omfanget av tilgjengelige data i helseregisteret, herunder miljødata, og at dette gjøres i tett samarbeid med andre registeransvarlige i Forsvaret, og med eksterne registre. Helseregisterets funksjon må rendyrkes til å omfatte registrering, og gjøre data tilgjengelig for registeret samt å bidra til å tilby kvalitetssikrede data. Det må være et klart skille mellom drift av registeret og analyse av data hentet ut av registeret.

En spesielt viktig manifestering av anerkjennelsen av veteranene og deres pårørende er faste markeringer med forskjellig profil og formål. Medaljeseremonier skal gjennomføres i ulike deler av landet iht. forsvarsgrenvise behov, rotasjonsordninger og tradisjoner. Forsvaret skal, basert på tidligere føringer, anbefalinger og drøftinger, sørge for god koordinering av medaljeparadene som gjennomføres ila. året. Forsvaret skal sikre en lik, verdig og høy profil på medaljeseremonier, båremottak og viktige merkedager, herunder Forsvarets minnedag. Forsvaret skal støtte FD i planlegging og gjennomføring av Veterandagen 8. mai. Forsvaret skal i samarbeid med FD se på dagens minnemerker og vurdere ett felles monument for personell som har tjenestegjort i utenlandsoperasjoner.

Det er viktig å synliggjøre et livslangt ansvarsforhold fra Forsvarets og samfunnets side overfor personell i utenlandsoperasjoner. Forsvaret har et særskilt ansvar, samtidig som oppfølging og behandling vil tilligge helsevesenet, Statens pensjonskasse og NAV. En god ivaretagelse krever god samhandling og samarbeid på tvers av sektorer. Forsvaret skal utrede og evaluere enheter som veileder eller bistår veteraner, for å tydeliggjøre behov for tiltak som sikrer og styrker kapasitetene for oppfølging. Evalueringen skal som minimum omfatte FVA, AFAene, FVS, FHR, KPS, samt Velferds-, idretts- og prestetjenesten. De forskjellige enhetene har utviklet seg over tid uten at de fullt ut er sett i sammenheng med hverandre, eller er godt nok koordinert med andre eksterne og interne aktører på veteranfeltet. Forsvaret skal derfor, i samarbeid med FD, evaluere disse enhetene mht. roller, ansvar og myndighet sett opp mot den oppgaveporteføljen som nå avtegner seg i det pågående arbeidet med veteranpolitikk. Evalueringen skal ha som målsetting å kunne finne fram til en kostnadseffektiv organisasjon som av veteranene oppleves som et sømløst system med tilstrekkelig kapasitet. Systemet skal ha kapasitet til å ta seg av både personell i tjeneste og veteraner som har avsluttet sitt arbeidstakerforhold til Forsvaret. Veteraner som søker hjelp, skal kunne henvende seg til ett punkt, som så veileder videre etter behov. Evalueringen skal gjennomføres i løpet av 2011, og nødvendige forutsetninger for evalueringen avklares med FD.

Forsvaret skal i løpet av 2011 etablere en permanent utstilling om personell i utenlandsoperasjoner.

Velferds- og idrettstjenesten er et viktig element for alt personell i Forsvaret, og særlig for vernepliktige i førstegangstjeneste og personell i utenlandsoperasjoner. Det er viktig

at dette velferdstilbudet og idrettstjenesten opprettholdes, og spesielt for disse prioriterte personellgruppene.

Forsvaret skal påse at bestemmelsene i SPH om karantene og/eller saksforbud er innarbeidet i etatens rutiner, jf. PET nr. 14 til IVB 2010. Det skal ved alle nytilsetninger gjøres en konkret vurdering av hvorvidt klausul om karantene og/eller saksforbud skal benyttes eller ikke. Forsvarets skal i 2011 også vurdere behovet for og evt. utarbeide utfyllende retningslinjer. Forsvaret skal i RKR 3 rapportere hvor mange og hvilke typer stillinger det er benyttet klausul om karantene og/eller saksforbud.

Forsvaret skal fra 2011 iverksette endringer i ordningen med vernepliktig akademisk befal (VAB-ordningen). Personellet skal gis grad og lønn gjennom hele tjenesteløpet, og ordningen skal gjøres spesielt attraktiv for leger ved at lønnen for disse heves fra og med inntak i 2011. Videre kan VAB-ordningen benyttes som rekrutteringstiltak innenfor alle fagområder på masternivå og høyere, ut i fra Forsvarets behov og innenfor egen budsjetttramme. Forsvaret skal i 2011 etablere nye og forbedrede rutiner for å identifisere kandidater til VAB-ordningen, herunder bedret dialog med studenter og utdanningsinstitusjoner. For å bedre rekrutteringen av kvinner skal Forsvaret gjennomføre målrettet rekruttering mot denne gruppen. For å gi alle VAB en tilstrekkelig militær grunnutdanning skal offiserskurset videreutvikles, og det skal gjennomføres fagrelaterte kurs for alle fagkategorier. Tjenestens innhold skal formaliseres, og VAB skal sikres faglig oppfølging. For raskt å komme i gang med en utvidet VAB-ordning, skal Forsvaret iverksette en prøveordning med jurister fra sommer 2011.

Ny todelt sesjonsordning med en kvalitetsmessig forbedret del II skal implementeres for hele landet i 2011. Forsvarets skal rapportere effekter ved todelt sesjonsordning og pliktig sesjon for kvinner i RKR. Forsvaret skal videre endre tilbakemeldingen etter sesjon del I, slik at den gir den utskrivningspliktige mulighet til å be om en individuell vurdering av medisinsk skikkethet.

Gjennomsnittlig antall vernepliktige inne til førstegangstjeneste videreføres på samme nivå som i 2010, og Forsvaret skal iverksette tiltak for å redusere frafallet under førstegangstjenesten, jf. nærmere beskrivelse i PET nr. 21 til IVB 2010. Antall vernepliktige til førstegangstjeneste skal imidlertid vurderes i forhold til tjenestens innhold, herunder midler til forsvarlig opplæring og øving. Forsvaret skal fortsette arbeidet for å sikre at vernepliktige inne til førstegangstjeneste gis en militært rettet tjeneste som kvalifiserer for senere disponering. Et mindre antall stillinger i støttefunksjoner kan beholdes som tilbud til soldater som har fått nedskrevet helseprofil, men som fortsatt er tjenestedyktig, og som ønsker å gjennomføre førstegangstjenesten. Slike stillinger skal imidlertid ikke være dimensjonerende for inntaket, og de vil alltid være lavere prioritert enn operative stillinger.

Forsvaret skal utvikle et målbart kvalifiseringssystem for vernepliktige mannskaper. Systemet skal inneholde krav til utdanning, praksis og ferdigheter for de ulike stillinger og kategorier. Videre skal det fastslås hvilken type disponering soldaten er blitt

kvalifisert for gjennom førstegangstjenesten. Med dette systemet vil den enkelte bli sikret en meritterende tjeneste, samtidig som vedkommende blir godt rustet til å ta del i totalforsvaret.

Forsvaret må legge til rette for, og motivere soldatene til å gjennomføre ordningen med studiepoeng for personell som er inne til førstegangstjeneste. Videre må Forsvaret videreutvikle ordningen ved å vurdere, og implementere tiltak som kan bidra til at flere består eksamen. Status på dette arbeidet samt antall som består eksamen skal rapporteres i RKR 3.

Forsvaret skal rapportere forbruk innenfor voksenopplæringen for de respektive personellkategoriene i RKR. Det presiseres at tilbud til andre personellgrupper ikke skal svekke tilbudet til vernepliktige i førstegangstjeneste.

Forsvarets virksomhet stiller høye krav til helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Forsvarets skal i all sin virksomhet ivareta HMS-aspektet, også der hvor lovgivningen helt eller delvis ikke gjelder.

Forsvaret skal fortsette arbeidet med å sikre tilstrekkelig juridisk kompetanse i organisasjonen. Kunnskapsnivået om disiplinærretten i Forsvaret skal styrkes, og arbeidet med å bedre kontroll med og rapportere refselsler skal videreføres.

3. OMTALE AV DE ENKELTE KAPITLER/POSTER

3.1 Kapittel 1720 Felles ledelse og kommandoapparat

Kapitlet består av avdelingene FOH, INI, FSAN og FHS.

Kapittel 1720 er gitt en total utgiftsramme på 2 592,2 mill kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 53,0 mill. kroner på kapittel 4720. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Still kapasiteter iht. aksepterte NATO styrkemål.
- Viderefør aktivitetsnivået fra 2010 i 2011.
- Videreutvikle FOH.
- Gjennomfør øvingsaktiviteten iht. FSJ øvingsprogram. Vinterøvelsen skal planlegges innenfor en ramme på 102 mill. kroner og skal prioritere øving av Forsvarets kampsystemer.
- Videreutvikle FSAN.
- INI-området gjennomgås for å sikre at prioriterte investeringer tilpasses tilgjengelige ressurser og faktisk gjennomføringsevne. INI skal levere IKT-tjenester iht. inngåtte leveranseavtaler
- Sjef INI skal ivareta det funksjonelle ansvaret for FIF 2.0 med tilhørende virksomhetsprosesser, roller, bestemmelser og retningslinjer.
- FHS skal videreutvikle kompetanse på lederskap og lederutvikling i Forsvaret. Nytt Grunnsyn på militært lederskap skal implementeres, og seleksjonskriterier revideres i forhold til dette. FHS skal utvikle 360° evalueringsverktøy og iverksette gjennomgang av Forsvarets kursportefølje innenfor lederutvikling.
- Utgifter i forbindelse med FOHs deltakelse i arbeidsgruppe eksplosive krigsetterlatenskaper dekkes av FOH.
- Tildelingen på kap 1720 (INI) dekker husleie for 6 måneder på Jåtta. Etter sommeren 2011 er det forutsatt at Forsvaret har flyttet all aktivitet ut av fjellanlegget. 3 mill. kroner av tildelingen skal brukes til å betale for sjef INIs utgifter knyttet til Jåtta første halvår 2011. Etter dette skal INI være ute av anlegget, alternativt skal en ny samlet brukermodell for anlegget være på plass som forutsetningsvis vil være så lønnsom at INIs eventuelt videre utgifter vil være dekket ved omrokninger på budsjettet.

- Sjef INI med tilhørende stabsfunksjoner skal, snarest mulig og senest innen utgangen av 2011, flyttes til Jørstadmoen og samlokaliseres med FK KKIS. Flyttingen skal bidra til en mer effektiv og mer hensiktsmessig innretning av sjef INIs virksomhet.
- FHS tillegges det overordnede ansvaret for koordineringen og gjennomføringen av tiltak innenfor forsvars- og sikkerhetssektorreform (FSSR) i Forsvaret. Herunder samordne FSSR-relatert virksomhet i Forsvaret og utøve etatens fagmyndighet på FSSR. FHS tilføres ett årsverk fra FD for å følge opp dette arbeidet.

3.2 Kapittel 1725 Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben

Kapittel 1725 består av FST med underlagte enheter. Kapittel 1725 er gitt en total utgiftsramme på 1 993,9 mill. kroner fordelt på post 01 med 1 913,8 mill. kroner, post 50 med 73,9 mill. kroner og post 70 med 6,1 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på totalt 50,1 mill. kroner for kapittel 4725 postene 01, post 70 og post 90. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Still kapasiteter iht. aksepterte NATO-styrkemål.
- Videreføre aktivitetsnivået fra 2010 i 2011.
- Implementer justeringer i disponeringsordningen for befal på gradsnivå løytnant og lavere.
- Iverksett tiltak for å unngå at velferdstilbudet til vernepliktige i førstegangstjenesten svekkes. Videreføre aktivitetsnivået i velferdstjenesten.
- Følg opp etableringen av kompensasjonsordningen for erstatningssaker for psykiske belastningsskader.
- Etabler vedtatt todelt, og kvalitetsmessig forbedret sesjonsordning over hele landet.
- Tildelingen på kap. 1725 inkluderer 12 mill. kroner til dekning av PUS/BUS. Tildelingen vil bli redusert med 6 mill. kroner i 2012 og med ytterligere 6 mill. kroner i 2013. FD forutsetter at FST treffer nødvendige tiltak for å redusere antall PUS/BUS til et absolutt og hensiktsmessig minimum innen 2013. FD forutsetter at det ikke vil være et behov til dekning av PUS/BUS i 2013.
- Etabler en felles nettportal og kontaktsenter for all rekruttering til og i Forsvaret.
- Implementer ny instruks for Forsvarets sikkerhetsavdeling.
- RSF/Oslo ble overflyttet til FAKT 1. mai 2010. Budsjettildelingen er lagt til kap. 1725 slik at kap. 1795 kun omhandler kulturvirksomheten i Forsvaret. RSF/Oslo skal levere RSF-tjenester iht. inngåtte leveranseavtaler

- Støtt anskaffelsen av nye redningshelikoptre med nødvendig personell for å sikre en forsvarlig gjennomføring av prosjektet. Dette omfatter personell som har relevant kompetanse både på operative og tekniske fagfelt, ikke begrenset til Luftforsvaret da også andre forsvarsgrener vil bli involvert i prosessen. Antall personer avklares i samarbeid med prosjektledelsen.
- Tildelingen på post 50 på totalt 73,984 mill. kroner innebærer en planlagt reduksjon i AST, avsetninger til Statens pensjonskasse.
- Tildelingen på post 01 inkluderer et nedtrekk på 50 mill. kroner som følge av forsert utrantering av EBA. Dette nedtrekket vil bli omfordelt til respektive kapitteleiere når utranteringsplanen for EBA er ferdigstilt.
- Det er innenfor rammen ikke tatt høyde for å finansiere leie av Akersborg befalsforlegning.
- Videreføre arbeidet innenfor det multinasjonale samarbeidet innenfor strategisk sjø-, luft og landtransport (eksempelvis SALIS, MSSC, MCCE).

3.3 Kapittel 1731 Hæren

Kapittel 1731 er gitt en total utgiftsramme på 5 288,5 mill. kroner og forutsetter en inntekt på 45,6 mill. kroner på kapittel 4731. Av denne rammen er 5 220,5 mill. kroner tilgjengelig for forsvaret. Resterende 68,0 mill. kroner er holdt tilbake i FD. Avklaring av dette beløpet vil komme i løpet av januar 2011 og må ses i sammenheng med avklaringene knyttet til ambisjonsnivået for Hæren i 2011.

Hærens organisasjon skal konsentreres til Indre Troms, Østerdalen og Sessvollmoen. Hæren er i tillegg tildelt 33,8 mill kroner på kap. 1792 til utgifter for operasjonsspesifikk trening (OST) knyttet til Afghanistan. Øvrige identifiserte utops-relaterte kostnader dekkes innenfor Hærens tildeling.

Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter ivaretas:

- Videreutvikle brigadesystemet slik at de sentrale mål for Hærens utvikling satt for årsskifte 2012/2013, som fastlagt i IVB LTP, fortsatt er innenfor rekkevidde ved utgangen av 2011. Andre mål for Hærens utvikling, herunder mål som Hæren selv har satt, må om nødvendig nedprioriteres tilsvarende.
- Still kapasiteter iht. aksepterte NATO styrkemål.
- Brigade Nord utenom HRS skal gjennomføre minimum 22 øvingsdøgn i 2011. Dette muliggjør øving opp til og med bataljonsnivå. Ut over dette kommer deltakelse på øvelse *Cold Challenge 2011* hvor brigadesystemet vil bli øvd.
- Delta på øvelse *Cold Challenge* med Brigade Nord.

- Gjennomfør bidrag til operasjoner i utlandet blant annet ved bruk av kapasiteter i Telemark bataljon.
- Fortsett årsverksoppbyggingen i brigaden. Det er tilført øremerkede midler for 40-50 årsverk til brigadesystemet i Nord-Norge. Budsjettøkningen på kap. 1731 tilsier ytterligere økning av årsverk. Årsverk som tilføres som følge av Fase 2B og forsvarssjefens gjennomføringsdirektiv, kommer i tillegg.
- 2. bataljon på Skjold skal fortsette utviklingen mot en lett pansret oppsetning.
- Viderefør utdanningen forut for deltakelse i operasjoner i utlandet, såkalt OST.
- Fortsett innfasing av nytt materiell. Viderefør et nødvendig antall Leo I inntil disse kan erstattes av Leo II.
- Forbered prosjekter knyttet til Pansret stridsoppklaring, Middelstungt enhetlig panserkjøretøy og Våpenstasjoner til pansrede kjøretøy.
- Fortsett prosjektarbeidet samt prøver for anskaffelse av nytt artilleriskyts, Archer.
- Viderefør FKL med nødvendige tilpasninger innenfor enkelte funksjonsområder.
- Videreutvikle vedlikeholdsfunksjoner samt regionale støttefunksjoner overtatt fra FLO. Gjennomfør nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur slik at god samhandling sikres.
- Videreutvikle grensevakten som en moderne, effektiv organisasjon for grenseovervåking. Gjennomfør Schengen-inspeksjon uten merkostnader for Forsvaret.
- Still styrker på beredskap for NBG.

3.4 Kapittel 1732 Sjøforsvaret

Kapittel 1732 er gitt en total utgiftsramme på 3 282,5 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 37,2 mill. kroner på kapittel 4732. Sjøforsvarets utvikling frem mot 2012 vil preges av fortsatt innfasing av Fridtjof Nansen-klassen, Skjold-klassen og NH-90 maritime helikoptre. De fire første Fridtjof Nansen-klasse fartøyer er levert og det siste fartøyet er planlagt overtatt tidlig i 2011. To/tre fartøyer av Skjold-klassen er levert i 2010. De tre/fire siste fartøyene forventes levert i 2011. Utviklingen resulterer i et svært moderne og styrket sjøforsvar med betydelig operativ slagkraft og bedret evne til tilstedeværelse i nord.

Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Still sjøforsvarskapasiteter iht. aksepterte NATO styrkemål.
- Fortsett innfasingen av nye fartøy. Innfas og/eller sett i drift resterende Fridtjof Nansen- og Skjold-klasse fartøyer.
- Samlet aktivitetsnivået skal øke fra 2010. Aktiviteten skal prioriteres mot mottak og idriftsetting av den nye strukturen, samt understøttelse av nordområdesatsingen, herunder prioriteres seilas med marinefartøy i Nord-Norge:
 - Fridtjof Nansen-klassen skal i snitt seile 85 seilingsdøgn.
 - Skjold-klassen skal i snitt seile 80 seilingsdøgn.
 - Seilingen skal økes i nord ift. i sør.
- Fortsett oppgraderingen av minerydderne og undervannsbåtene.
- Viderefør MJK. Videreutviklingen iht. IVB LTP ligger fast innenfor perioden. Departementet viser i den sammenheng til skriv fra departementet (ref. 2009/02327-14/).
- Forbered innfasing av NH-90 helikoptre gjennom støtte til test og evaluering av helikoptrene.
- Viderefør Sjøforsvarets rekruttskole ved KNM Harald Haarfagre på Madla og fortsett inntil videre rekruttutdanning for å dekke Luftforsvarets behov.
- Bidra til etableringen av NH-90 helikopterdetasjement på Haakonvern.
- Videreutvikle regionale støttefunksjoner overtatt fra FLO. Gjennomfør nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur slik at god samhandling etableres.

3.5 Kapittel 1733 Luftforsvaret

Kapittel 1733 er gitt en total utgiftsramme på 3 968,4 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 161,6 mill. kroner på kapittel 4733. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Still luftforsvarskapasiteter iht. aksepterte NATO-styrkemål.
- Viderefør aktivitetsnivået i stort fra 2010 i 2011 med nordområdet som hovedfokus for den flyoperative aktiviteten. Flytimeantallet for F-16 skal prioriteres videreført på 2010-nivå, og det forventes minimum 3 tokt i uken med P-3. Aktivitet med DA-20 videreføres.
- Viderefør bidrag til NAD.
- Ferdigstill innfasingen av C130J transportfly med sikte på full operativ kapasitet innen utgangen av 2011. Oppdater departementet på tidspunkt for mulig innsetting av C-130J i Afghanistan i 2012.
- Prioriter gjennomføringen av test og evaluering av NH-90.
- Fortsett pågående oppgraderinger av P-3 Orion maritime overvåkingsfly.

- Fortsett styrking av basesett og forbedring av tilgjengelighet på NASAMS II.
- Vær forberedt på å støtte en eventuell norsk deltakelse på øvelse *Northern Viking* og en deployering til Island for ivaretagelse av NATOs *Air Surveillance Capability to Iceland*.
- Overhold avtalen med Andøya Test Center AS om bruk av Andøya rakettskytefelt til støtte til Forsvarets skytinger i feltet.
- Start etablering av NH-90 helikopterdetachement på Haakonsvern med støtte fra Sjøforsvaret og Forsvarsbygg.
- Forbered implementering av Air Command and Control System (ACCS).
- Bidra til utredningen omkring valg av kampflybase/r.
- Luftforsvarets fremtidige struktur bør konsentreres på færre baser. Kortsiktige tiltak bør derfor bygge opp under den langsiktige målsettingen om å konsentrere aktiviteten på færre baser, der lokaliseringen av kampflybase blir sentral.
- Delta i Heavy Airlift Wing (Ungarn) med operativt personell i henhold til MoU.
- Viderefør Luftforsvarets rekruttskole ved KNM Harald Haarfagre på Madla inntil videre.
- Videreutvikle vedlikeholdsfunksjoner samt regionale støttefunksjoner overtatt fra FLO. Gjennomfør nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur slik at god samhandling etableres.

3.6 Kapittel 1734 Heimevernet

Kapittel 1734 er gitt en total utgiftsramme på 1 048,6 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 8,4 mill. kroner på kapittel 4734. HV skal være basert på et styrkeoppbyggingssystem og organisert i 11 distrikter med innsats-, forsterknings- og oppfølgingsstyrker. En fortsatt høy øving av innsatsstyrkene samt økning av opptreningen til forsterknings- og oppfølgingsstyrkene iht. langtidsplan er prioritert. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Viderefør kultur- og kvalitetsreformen med vekt på godt trente og godt utstyrte styrker.
- Iverksett flytting av generalinspektøren for Heimevernet med stab til Terningmoen så fort som mulig og senest innen utgangen av 2011. GIHV sine stabsfunksjoner i Oslo skal fra samme tidspunkt være nedlagt. Flyttingen skal ikke føre til økt driftspress på kap. 1734.
- Tren 90 prosent av innsatsstyrken og minimum 38 prosent av forsterknings- og oppfølgingsstyrkene, med førsteprioritet til de deler av områdestrukturen som så langt ikke er øvet i inneværende langtidsperiode. Treningen skal også rettes mot fylker og sivile beredskapsetater, dog innenfor rammen av tildelt budsjett.

- Viderefør HVs skole- og kompetansesenter på Dombås med en kursproduksjon tilpasset endringene i HVs struktur.
- Viderefør seks måneders grunnleggende befalsutdanning på Porsangmoen. Det vises i denne sammenheng til skriv fra FST til FD datert 29. oktober 2009.
- Reineklassen skal i gjennomsnitt seile maksimalt 160 døgn pr. fartøy i 2011.
- Rekrutter personell til operasjoner i utlandet.
- Videreutvikle vedlikeholdsfunksjoner, samt regionale støttefunksjoner, overtatt fra FLO. Gjennomfør nødvendige internrettede omstillingstiltak for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur slik at god samhandling etableres.

3.7 Kapittel 1735 Etterretningstjenesten

Kapittel 1735 er gitt en total utgiftsramme på 966 mill. kroner.

Etterretningstjenesten skal samle inn relevant og oppdatert etterretningsinformasjon og gjennomføre analyser til støtte for utformingen av norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, samt å opprettholde et godt situasjonsbilde som grunnlag for norske myndigheters beslutninger. Tjenesten skal i tillegg støtte med gode situasjonsbilder i operasjoner i utlandet.

3.8 Kapittel 1740 Forsvarets logistikkorganisasjon

Kapittel 1740 er gitt en total utgiftsramme på 2 377,2 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 108,0 mill. kroner på kapittel 4740. Innenfor denne rammen skal følgende aktiviteter/tilsvarende gjennomføres:

- Stille logistikkapasiteter iht. aksepterte NATO styrkemål mht. strategisk transport, inkludert viderefør den nasjonale beredskapskontrakten på ett RO/RO-fartøy.
- Understøtte operasjoner i utlandet iht. vedlegg H.
- Forestå styrkeproduksjon av operative logistikkapasiteter iht. krav.
- Leverer logistiktjenester iht. inngåtte leveranseavtaler.
- Gjennomføre materiellinvesteringer iht. mottatte gjennomføringsoppdrag.
- Forestå system- og eierskapsforvaltning for Forsvarets materiell, samt ivareta fagmyndighet logistikk.
- Ivareta det funksjonelle ansvaret innenfor logistikk for FIF 2.0 med tilhørende virksomhetsprosesser, roller, bestemmelser og retningslinjer.

- Understøtte utvikling av FIF 3.0.
- Fortsett å bidra til utvikling av nordisk samarbeid gjennom å opprettholde aktiv deltakelse i NORDEFCOs videreføring av NORDACs og NORDSUPs ansvarsområder.
- Rekrutter etter nærmere ordre personell til operasjoner i utlandet.

FLO skal i 2011 prioritere forsvarlig forvaltning, sikre høy aktivitet innenfor materiellinvesteringer og bidra til forberedelser og understøttelse til operasjoner i utlandet i henhold til de overordnede kravene som er satt. Disse prioriteringene innebærer å tilpasse øvrig aktivitet til en stram budsjetttramme. For hjemlig styrkeproduksjon forventes det at FLO leverer tjenester iht. inngåtte avtaler. Avtalene skal være avstemt på et nivå som på best mulig måte ivaretar hhv. styrkeprodusentenes betalingsevne og FLOs leveringsevne. Dette inkluderer også evne til understøttelse av nye strukturelementer i strukturen, som Fridtjof Nansen- og Skjold-klasse fartøyer, maritime helikoptre og nye transportfly, og nytt materiell i Hæren. Kapitlet er tilført 32,5 mill. kroner som generelt bidrag til dette formål innen fagmyndighet.

Videre utvikling av Forsvarets logistikkorganisasjon mot anskaffelse og styring av Forsvarets materiell og forsyninger skal ha høy prioritet. Nødvendige omstilling for å tilpasse og harmonisere funksjoner i ny organisasjonsstruktur må gjennomføres snarest etter implementering, slik at god samhandling etableres.

Flyreiseordningen årlig gratisreise uten tilhørighet for ansatte i Forsvaret avvikles. Utgiftsrammen på kapitlet er derfor redusert med 12,0 mill. kroner. Videre avvikles også flyreiseordningen ledig plassreiser (haik). Forventet innsparing på 6 mill. kroner beholdes på kapitlet, og kan benyttes til andre formål. Med bakgrunn i ovenstående skal regelverket for gratisreiser for Forsvarets personell oppdateres.

Avhending av langtidslagret kystartilleristruktur startet opp i 2010, jf. Prop 125 S (2009 - 2010). Prosjektet skal være avsluttet innen utgangen av 2013. Kostnadsrammen for totalprosjektet er 207,2 mill. kroner, hvorav 118,1 mill. kroner er materiellrelaterte kostnader som dekkes på kapittel 1740, post 01. For 2011 er utgiftsrammen derfor tilført kapitlet 33,6 mill. kroner til dette formål.

3.9 Kapittel 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg

3.9.1 Post 01

Kapittel 1760, post 01 er gitt en total utgiftsramme på 1 006,5 mill. kroner. Innenfor denne rammen skal materiellinvesteringsprosjektene planlagt i 2011 gis tilstrekkelig støtte. Av denne rammen er 956,5 mill. kroner tilgjengelig for forsvaret. Resterende 50,0 mill. kroner er holdt tilbake i FD. Avklaring av dette beløpet vil komme i løpet av januar 2011.

3.9.2 Post 44

Post 44 er gitt en utgiftsramme på 51,7 mill. kroner.

3.9.3 Post 45

Post 45 er gitt en utgiftsramme på 7 793 384 mill. kroner.

3.9.4 Post 48

Post 48 er gitt en total utgiftsramme på 134 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 134 mill. kroner på kapittel 4760, post 48.

3.9.5 Post 75

Post 75 er gitt en utgiftsramme på 99,8 mill. kroner.

3.10 Kapittel 1790 Kystvakten

Kapittel 1790 er gitt en total utgiftsramme på 977,6 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 400 000 kroner på kapittel 4790. Bevilgningene er styrket over de senere år for å kunne gjennomføre en betydelig modernisering av Kystvaktens fartøyer.

Resultatene av moderniseringen vises i form av økt kapasitet innenfor Kystvaktens primære oppgaver. I 2011 vil Kystvakten disponere 14 fartøyer, herav ni havgående fartøyer til bruk for ytre kystvakt og fem nye fartøyer til den indre kystvakten.

Utnyttelse av de nye fartøyene i ytre kystvakt og regjeringens nordområdesatsing har prioritet, og som en direkte konsekvens av dette skal patruljeringen med fartøyene i indre kystvakt i Sør-Norge reduseres med inntil 320 patruljedøgn sammenlignet med 2010. Innenfor denne rammen skal følgende aktivitet/tilsvarende gjennomføres:

- Seiling i Nord-Norge skal øke.
- Forberede innfasing av NH-90 helikoptre gjennom støtte til test og evaluering av helikoptrene.
- Bidra til den nasjonale beredskapen gjennom deltakelse i kystberedskap og aksjonsledelse (KYBAL).
- Støtte andre etater som har oppgaver i kystsonen, som politi, toll mv, i deres primæroppgaver, prioritert av, og gjennom, operativ linje.
- Videreføre arbeidet med anskaffelse av det 15. kystvaktfartøy.
- Sjefen for Kystvakten (sjef KV) med tilhørende stabsfunksjoner skal, snarest mulig og senest innen utgangen av 2011, flyttes og samlokaliseres med én samlet kystvaktledelse til Sjøforsvarets kystvaksstasjon Sortland (SKYS). Dagens to skvadronsledelser skal samtidig avvikles.

3.11 Kapittel 1791 Redningshelikoptertjenesten

Kapittel 1790 er gitt en total utgiftsramme på 476,6 mill. kroner, hvorav Forsvarets andel av budsjettet er 41,6 mill. kroner. Dette er i stort en reell videreføring på reelt samme nivå som saldert budsjett 2010. Den økte inntektsrammen angitt på kapitlet skyldes overgang fra belastningsfullmakt fra Justis- og politidepartementet (JD) til Luftforsvarsstaben f.o.m. 2010. Forsvaret vil budsjettere med inntekter fra JD og fakturere JD kvartalsvis.

Tolv Sea King-helikoptre, organisert i 330 skvadronen, skal i 2011 støtte redningstjenesten på permanent basis. Helikoptrene skal fortsatt inngå i statens luftambulansetjeneste, og kunne yte transportstøtte ifm. krisehåndtering. Søke- og redningsoppdrag innenfor norsk myndighetsområde samt ambulanseoppdrag utføres etter oppdrag fra hovedredningssentralene. Militære oppdrag utføres etter oppdrag fra FOH og koordineres ved behov med hovedredningssentralene eller Justis- og politidepartementet (JD) via FD.

Kostnader til drift av redningshelikoptertjenesten fordeles etter en fastlagt fordelingsnøkkel mellom JD og FD, og er formalisert i en driftsavtale mellom de to departementene. For 2011 skal JD dekke i overkant av 90 prosent av budsjetterte kostnader til operativ og teknisk drift. Forsvaret skal dekke det resterende beløp inkl. EBA-utgifter, i tillegg til kostnadene for utdanning av personellet. En overgang til ny fordeling av EBA-kostnader mellom JD og Forsvaret vil bli vurdert i 2011.

Etter en overgang fra belastningsfullmakt på JDs budsjett til fakturering av budsjetterte utgifter f.o.m. 2010 budsjetteres det i 2011 med inntekter på 435,0 mill. kroner på kapittel 4791.

3.12 Kapittel 1792 Norske styrker i utlandet

Samlet tildeling på kapittel 1792 for 2011 er 1 187,4 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 10,4 mill. kroner på kapittel 4792. Av den samlede tildelingen er 65 mill. kroner (10 mill. USD) bevilget til ANA Trust Fund og vil bli disponert av FD, videre er 1,5 mill. kroner bevilget til helsetilsyn disponert av FD. Forsvaret tildeles følgelig 1 120,9 mill. kroner på kapittel 1792. Kapitlet utgjør ressurstildelingen for kjente og besluttede operasjoner som Forsvaret skal holde seg innenfor. For å avhjelpe situasjonen på utstyrssiden, er det også bevilget 150 mill. kroner på kap. 1760 (såkalte P2555-midler) for tidskritiske anskaffelser til Afghanistan (hurtiganskaffelser). Disse midlene disponeres av sjef FOH.

I 2011 vil deltakelsen i ISAF være det sentrale satsningsområde for Forsvarets deltakelse i utenlandsoperasjoner. Det er likevel ønskelig at Forsvaret har størst mulig handlefrihet og fleksibilitet for hurtig å kunne stille relevante styrkebidrag til eventuelle nye operasjoner. Det kan bli aktuelt å stille nye bidrag til en FN-operasjon i løpet av 2011.

For å unngå usikkerhet med hensyn til budsjettering av Forsvarets bidrag til militære operasjoner i utlandet, presiseres følgende:

- Forsvaret skal budsjettere og utgiftsføre grunnlønn for alle fast ansatte i Forsvaret som deltar i operasjoner i utlandet på det kapittel vedkommende hører hjemme (hjemmeavdeling).
- Alle operasjonsspesifikke merutgifter forbundet med operasjoner i utlandet, det vil bl.a. si dekning av materiellslitasje knyttet til operasjonene, tillegg som skyldes en spesifikk militær operasjon ute, inkludert spesifikke forberedelser til denne etc, skal i utgangspunktet utgiftsføres på kapittel 1792, jamfør PET nr 3 for Forsvaret 2010 – Budsjettering og regnskapsføring av kostnader forbundet med bruk av militære styrker i utlandet.
- Eventuelt materiell/utstyr som anskaffes kun for en spesifikk misjon og som Forsvaret ikke har generell nytte av, skal utgiftsføres på kapittel 1792. Det skal i størst mulig grad søkes materiell- og strukturell likhet mellom hjemlig struktur og deployerte enheter.
- Eventuell bruk av vikarer, innleie av konsulenter eller annen midlertidig bruk av personell, som skyldes et spesifikt oppdrag internasjonalt (uten fast ansettelse hjemme), skal utgiftsføres på kapittel 1792. Før iverksetting skal den enkelte sak fremmes for avgjørelse i FD.

Dette er overordnede retningslinjer, og det vises i tillegg til spesifikke retningslinjer utarbeidet av FST for å unngå misforståelser eller feilbudsjettering på dette punktet.

De detaljerte rammene for bidrag til utenlandsoperasjoner fremgår av vedlegg H til denne IVB.

3.13 Kapittel 1795 Kulturelle og allmenntilgode formål

Forsvarets andel av kapittel 1795, post 01 er 239,9 mill. kroner. Rammen forutsetter en inntekt på 2,4 mill. kroner på kapittel 1795. Dette er stort sett en videreføring av saldert budsjett for 2010. I 2009 var aktivitetsnivået og forbruket høyere enn tildelingen ga rom for, og overforbruket medførte innstramminger i 2010. I 2011 er budsjettnivået tilpasset et normalår. I føringene fra FD ligger en økt satsing på militærmusikken med en reell økning på 1 mill kroner i 2011, herunder at antallet utøvende musikere skal opprettholdes Videre skal det gjennomføres interneffektivisering. Innenfor Forsvarets avdeling for kultur og tradisjon (FAKT) sine hovedområder legges følgende forutsetninger til grunn for 2011:

- Forsvarets musikk skal i 2011 i større grad prioriteres brukt for å styrke den seremonielle virksomheten i Forsvaret. Seremonier i forbindelse med markeringer for personell som har tjenestegjort i utenlandsoperasjoner, Forsvarets minnedag 7. november og merkedager som 8. mai, 17. mai og 24. oktober skal prioriteres i denne sammenheng.
-

- Forsvaret viderefører kommandantskap og militær festningskommandant på utvalgte festninger og gjennomfører markeringer av Håkonshallen 750 år og Fredriksten festning 350 år.
- Fortsette arbeidet med planleggingen av Norsk Military Tattoo i 2012.
- Modernisere formidlings- og publikumsaktiviteten ved Forsvarets museer frem mot grunnlovsjubileet i 2014, gjøre samlingene mer digitalt tilgjengelig, samt øke samarbeidet med sivile museer når det gjelder formidling.

3.14 Kapittel 4799 Militære bøter

Det er budsjettert med en inntekt på 0,5 mill. kroner fra militære bøter i 2011.

4. LEDELSE OG STYRING

4.1 Innledning

Mål- og resultatstyring er det overordende styringsprinsipp i staten, og danner grunnlaget for mål og resultatkravene i dette iverksettelsesbrevet. De strategiske føringene i IVB LTP 2009–2012 er konkretisert gjennom mål, styringsparametere og tiltak, som rammeverk for årlig styring og oppfølging. Nedenfor følger utdypende forhold knyttet mer spesifikt til etatsstyringen.

4.2 Etatsstyring

Formålet med etatsstyringen er å:

- Sikre at etaten bidrar til å nå politiske mål og prioriteringer.
- Sikre at tildelte ressurser utnyttes i henhold til fastsatte krav.
- Sikre at etaten opererer innenfor de lover, regler og rammer som er satt for virksomheten.
- Bidra til at etaten utnytter og utvikler organisasjonens potensial, samt evaluere etatens grad av måloppnåelse ift. rammebetingelsene.

FD følger opp Forsvaret i virksomhetsåret gjennom styringsdialogen.

Etatsstyringsmøtet (ESM) er det formelle forum for styring av etaten Forsvaret. ESM skal i hovedsak ha fokus mot innholdet i de sentrale dokumentene i styringsdialogen, oppnådde resultater ift. etatens hovedmål, samt prognoser for måloppnåelse.

Tilbakemelding om gjennomføring av virksomheten i Forsvaret, herunder status for oppdrag og forbruk av tildelte midler og bestillingsfullmakter, skjer gjennom:

- Resultat- og kontrollrapport 1, 2 og 3 (RKR 1, RKR 2, og RKR 3).

- Forsvarets årsrapport.
- Vurdering av operativ evne (VOE).
- Månedlige rapporter og prognoser for økonomi og regnskap, samt tiltaksliste for tilfredsstillende økonomistyring og forsvarlig forvaltning. I tillegg gis det orientering om operativ status i K-forum månedlig.
- Ad hoc-rapportering ved spesielle forhold, for eksempel ved avvik.
- Øvrig rapportering når det bl.a. gjelder gjennomføringsporteføljen på materiellinvesteringsområdet.
- Status på personell- og kompetansesaker gis i tillegg i P-forum.

Analysene skal bl.a. basere seg på de forbruksprognoser som blir utarbeidet i Forsvarsstaben. Prognosene skal alltid følges av tiltak som vil føre til en balansering mot slutten av året.

4.3 Risikostyring og intern kontroll

Alle virksomheter skal etablere forsvarlig risikostyring. Utgangspunktet for risikostyringen er de mål som fremgår av strategisk målbilde for Forsvaret. Hensikten med risikostyringen er å identifisere forhold eller hendelser som kan inntreffe og påvirke måloppnåelsen negativt. Det er derfor avgjørende at risikostyringen skjer proaktivt. For hvert enkelt mål er det angitt hvilke risikoer som departementet anser som mest vesentlige.

Forsvaret skal innen 1. februar 2011 legge frem sin risikoanalyse basert på målbildet og andre vesentlige forhold.

4.4 Miljøledelse

I FSJs miljøredegjørelse for 2009 fremgår det at status ift. FDs retningslinjer for miljøvernarbeidet i forsvarssektoren ikke er tilfredsstillende. Miljøledelse er fortsatt ikke fullstendig implementert, og Forsvaret må integrere miljøledelse som en del av lederopplæringen i etaten.

Rapportering av forbruk av kjemikalier i miljødatabasen er svært mangelfull. Forsvaret må iverksette betydelige tiltak for å få en kvalitativ god oversikt over bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier. Forsvaret må videre iverksette tiltak for registrere all forbruk av ammunisjon i digital blankett 750 og tiltak for å få en kvalitativ og kvantitativ bedre oversikt over forbruk av alle typer drivstoff. Det forventes at Forsvaret aktivt anskaffer og tar ladbare administrative kjøretøy i bruk.

Ved operasjoner i utlandet kan forbruk av vann og diesel medføre press på lokalt miljø. 30 % av Forsvarets totale forbruk av diesel brukes til kraftproduksjon i Afghanistan.

Forsvaret må fremskaffe metoder og teknologi for å minimere vannforbruket, iverksette

tiltak for å redusere energiforbruket og fremskaffe alternative metoder for kraftproduksjon, oppvarming og kjøling.

Miljøredegjørelse skal fremsendes sammen med RKR 3.

4.5 Rapportering

RKR skal gjennomgående ha et helhetlig perspektiv. Informasjonsmengden må avpasses til dette formål. Rådata skal fremsendes på de områder der det spesifikt er stilt krav om det (jf. strategisk målbilde), men for øvrig i så lite omfang som mulig.

Rapportene skal inneholde analyser og vurderinger av virksomheten, inklusiv trenings- og øvingsvirksomhet, spesielt kostnadsanalyser, samt beskrive status for tilgjengelighet iht. den operative strukturen beskrevet i vedleggene B og F. Vurderinger, konklusjoner og anbefalinger som gjøres skal underbygges med fakta. Der mangler ved for eksempel aktivitetsnivå påpekes, skal forskjellen mellom faktisk nivå og ønsket nivå kvantifiseres og kostnadssettes.

Generelle krav til rapportering forøvrig fremgår av RETAS.

4.5.1 Resultat- og kontrollrapport (RKR)

Forsvarssjefen skal gi en årlig rapport om Forsvarets virksomhet gjennom fremsendelse av Resultat- og kontrollrapport nr. 3 (RKR 3) til Forsvarsdepartementet. RKR 3 2010 fremsendes FD, med kopi til Riksrevisjonen, innen 25. februar 2011.

RKR 1 rapporteres pr. 30. april for perioden 1. januar til 30. april, med rapporteringsfrist 27. mai 2011. RKR 2 rapporteres pr. 31. august for perioden 1. januar til 31. august, med rapporteringsfrist 30. september 2011. RKR 3 rapporteres pr. 31. desember 2011 og med rapporteringsfrist 25. februar. Det vises for øvrig til PET nr. 19 i 2010 om rapportering ved årsslutt.

I rapportene skal det redegjøres for:

- Gjennomføringen av virksomheten generelt, overordnet, men helhetlig – herunder med kvantitative og kvalitative vurderinger.
- Spesielle forhold som FD etter Forsvarets vurdering bør være orientert om.
- Rapportering av mål- og resultatoppnåelse: Strategisk målbilde skal oppdateres med status for måloppnåelse, styringsparametere og tiltak, og eventuelle avvik til disse. Det skal redegjøres for hvilke korrigerende tiltak som eventuelt er iverksatt eller som planlegges iverksatt.
- Alle målene i det strategiske målbildet skal vurderes helhetlig ut fra den beskrivelsen som er gitt av dem i IVB. Styringsparametrene er indikasjoner på måloppnåelse, men vurderinger av målene totalt sett skal ikke utelukkende baseres på disse. Vurderingen av målene skal også vurderes kvalitativt og opp mot måloppnåelse på rapporteringstidspunktet i forhold til gjeldende

langtidsperiode. Når det gjelder prognoser for senere måloppnåelse, bør disse tekstlig beskrives, men ikke danne grunnlag for lampesetting.

- Forsvarets risikostyring: risikobilde med vurdering og prioritering av risikoer samt tiltak som en følge av vurderingene.
- Forsvarets totalregnskap: Forbruk og forpliktelser for de enkelte kapitler og poster samt forventet samlet forbruk og forpliktelser ved årets slutt, dvs. prognoser for årsresultat, på kapitler og poster.
- Status for oppfølging av tiltakslisten for økonomistyring og forsvarlig forvaltning (TØFF), inkludert en vurdering av eventuelle kritiske områder.
- Oppdrag i vedlegg G med rapporteringskrav i RKR og som ikke er dekket av andre rapporteringskrav.

I rapportene (RKR) skal det gis et overordnet bilde av utviklingen i planperioden, dvs. at departementet skal motta en overordnet og samlet vurdering som setter rapporteringsperiodens resultater i et planperiodeperspektiv. Analysen skal omfatte utfordringene ved gjennomføringen av målene for langtidsplanperioden og den generelle utviklingen i etaten.

FSJ bes også i RKR 3 utarbeide en tabell som viser regnskapstall for operasjoner under kap. 1792 Norske styrker i utlandet. Tabellen skal vise regnskapstall for de tre siste årene og skal være fordelt på de forskjellige oppdragene.

4.5.1.1 Fellesføringer gitt for alle departements iverksettelsesbrev/tildelingsbrev

IA-avtalen (inkluderende arbeidsliv)

IA-avtalen krever at deltakende virksomheter skal forebygge og redusere sykefravær, styrke jobbnærvær og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Virksomhetene skal sette aktivitets- og resultatmål for å redusere sykefraværet, øke sysselsetting av personer med nedsatt funksjonsevne, og stimulere til høyere pensjoneringsalder. Virksomhetene skal i årsrapporten systematisk beskrive sine egne aktivitets- og resultatmål, samt redegjøre for resultatoppnåelsen og de aktivitetene som støtter opp under denne.

IKT-arkitekturprinsipper

Det er fastsatt et sett med overordnede IKT-arkitekturprinsipper for offentlig sektor*. Det er obligatorisk for statlige virksomheter å bruke prinsippene ved utvikling av nye IKT-løsninger, eller ved vesentlige endringer av eksisterende løsninger.

* <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/dok/rundskriv/2010/samordning-og-styring-av-ikt-relaterte-i.html>

Tilgjengeliggjøring av offentlige data for viderebruk

Etaten skal gjøre informasjon tilgjengelig i form av rådata i maskinlesbare formater. Dette gjelder informasjon som har samfunnsmessig verdi og kan viderebrukes, som ikke er taushetsbelagt og der kostnadene ved tilgjengeliggjøring antas å være beskjedne. Formatene må være basert på åpne standarder som til enhver tid er i overensstemmelse med Referanse katalogen og FADs føringer på nettstedet data.norge.no. Eventuelle vilkår for viderebruk må publiseres sammen med datasettene. Disse vilkårene bør være så åpne som mulig. Informasjon om hvilke rådata som er tilgjengelig skal publiseres på etatens nettside. Dette bør ses i sammenheng med registrering av datasett på nettstedet data.norge.no. Det må klart fremkomme av årsrapporten hvilke data som er gjort tilgjengelige. Årsrapporten kan også nevne vurderinger som er gjort for datasett som ikke er gjort tilgjengelige. Ved oppgradering av eksisterende eller etablering av nye systemer for informasjonsbehandling skal tilgjengeliggjøring av rådata i maskinlesbare formater prioriteres høyere enn å lage publikasjonstjenester basert på samme dataene. Dette gjelder kun dersom ingenting er til hinder for at rådataene gjøres tilgjengelige i maskinlesbare formater (personvernlov, etc.). Dersom publikumstjenester blir etablert uten tilgjengeliggjøring av rådata, skal dette begrunnes i årsrapporten.

Forsvaret bes vurdere om informasjon som er av samfunnsmessig verdi, kan viderebrukes og som ikke er taushetsbelagt, kan gjøres tilgjengelig i form av rådata i maskinlesbare formater iht. føringer gitt av FAD på data.norge.no.

Ansvar for lærlinger

Den enkelte virksomhet skal vurdere hvilke lærefag som kan være aktuelle for virksomheten. På bakgrunn av denne vurderingen skal det, innenfor virksomhetens ramme, legges til rette for inntak av lærlinger med mål om økning av antallet lærlinger sammenlignet med 2010. Hver virksomhet skal i årsrapporten rapportere både på hvilke lærefag som vurderes aktuelle, og status på antall lærlinger, fordelt på lærefag. Det vises for øvrig til Statens personellhåndbok kap. 9.10 Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for lærlinger og lære kandidater i staten.

Brukerundersøkelser

Alle statlige virksomheter skal regelmessig gjennomføre brukerundersøkelser. Resultatene skal være offentlige. Alle statlige virksomheter skal i årsrapporten rapportere om de har gjennomført brukerundersøkelser og gjort dem offentlig tilgjengelige. De som ikke gjennomfører brukerundersøkelser i 2011, skal rapportere om når slike undersøkelser vil finne sted. Forsvarsdepartementet vil videresende rapporteringen samlet til FAD så raskt som mulig i 2012.

Forsvaret bes rapportere i årsrapporten om det har funnet sted brukerundersøkelser internt eller eksternt som egner seg for offentliggjøring.

4.5.1.2 Tildelingsregnskap (årsregnskapet) – forklaring til statsregnskapet

Årsregnskapet skal gi en forklaring på eventuelle avvik i regnskapstallene ift. tildelingen gjennom IVB og/eller presiseringer, endringer og tillegg (PET) til disse. I tillegg skal årsregnskapet inneholde søknad om eventuell overføring av ubrukte midler og en spesifikasjon av forbruket av bestillingsfullmakter.

Årsregnskapet skal i tillegg gi et overslag over evt. det faktiske forbruk av ressurser utover forbruket av tildelte midler, ved f.eks. lagertæring og verdiforringelse, for elementer som skal beholdes i strukturen.

4.5.2 Mål- og resultatrapportering

For vurdering av statusen til målbildet, mål, styringsparametre og tiltak benyttes en firedelt skala med fargekoder. GRØNN angir at statusen er meget tilfredsstillende, LYS GRØNN er status tilfredsstillende, med GUL er statusen mindre tilfredsstillende og RØD tilsvarer ikke tilfredsstillende status. I en avviksrapporteringssammenheng er GUL og RØD status som er avvik fra forventet status og følgelig fordrer en nærmere forklaring og oppfølging. De to grønne statusene er begge tilfredsstillende i forskjellig grad og viktige å ta med i rapporteringen for å gi et nyansert bildet for statusen i mål- og resultatstyringen.

Forskjellene i egenskapene til mål, styringsparametre og tiltak gjør det nødvendig å legge forskjellige kriterier til grunn for vurderingene.

Skala for vurdering av mål, styringsparameter og tiltak

	Mål	Styringsparameter	Tiltak
Meget tilfredsstillende (GRØNN)	Målet er nådd eller vil bli nådd iht. forventningene.	Kvantitati v Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Oppfølging ikke nødvendig.	Tiltaket er i rute tidsmessig og forventes å levere planlagt ytelse iht. plan. Eller tiltaket leverer planlagt ytelse.
	Oppfølging: Til etterretning.	Kvalitativ Ingen eller ubetydelige avvik fra forventet resultat. Oppfølging ikke nødvendig.	Oppfølging ikke nødvendig.
Tilfredsstillende (LYS GRØNN)	Målet er i stor grad nådd eller kommer sannsynligvis til å bli nådd iht. forventningene. Mindre avvik i måloppnåelse kan aksepteres. Eventuelle avvik for styringsparametre og tiltak blir håndtert med korrigerende tiltak.	Kvantitati v Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Ingen spesiell oppfølging.	Tiltaket er stort sett i rute tidsmessig og forventes å levere planlagt ytelse ihh til plan. Eller tiltaket leverer planlagt ytelse med mindre avvik.
	Oppfølging: Til etterretning.	Kvalitativ Kun mindre avvik fra forventet resultat. Ingen spesiell oppfølging.	Ingen spesiell oppfølging.
Mindre tilfredsstillende (GUL)	Det er betydelige mangler i måloppnåelsen eller forsinkelser. Det er lite sannsynlig at forventningene kan innfris.	Kvantitativ Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Oppfølging: Korrigerende tiltak bør iverksettes.	Implementering og gjennomføring av tiltaket er forsinket eller leverer mindre ytelse enn forventet.
	Oppfølging: Må diskuteres.	Kvalitativ Betydelige avvik fra forventet resultat. Det er lite sannsynlig at forventningene kan innfris. Oppfølging: Korrigerende tiltak bør iverksettes.	Oppfølging: Korrigerende tiltak bør iverksettes.
Ikke tilfredsstillende (RØD)	Det er alvorlige mangler i måloppnåelsen eller vesentlige forsinkelser. Forventingene innfris mest sannsynlig ikke.	Kvantitativ Innenfor grenseverdier gitt i definisjonen av styringsparameteren. Oppfølging: Korrigerende tiltak må iverksettes.	Tiltaket er vesentlig forsinket eller leverer minimalt av forventet ytelse.

		Kvalitativ	Alvorlige avvik fra forventet resultat. Oppfølging: Korrigerende tiltak må iverksettes.	
--	--	------------	--	--

Totalvurdering av målbildet

Målbildet beskriver utvalgte mål for Forsvarets gjennomføring av langtidsplanen.

Totalvurderingen av målbildet gir forsvarssjefens overordnede vurdering av gjeldende status for implementering av langtidsplanen.

Mål

Et mål er en beskrivelse av hva som skal oppnås for å lykkes med strategien.

I vurdering av mål skal måloppnåelsen ses opp mot hvilken grad av måloppnåelse som er forventet på rapporteringstidspunktet. I tillegg skal prognosen for fremtidig utvikling av måloppnåelsen tas hensyn til. Statusen til styringsparametre, tiltak og risiko, sammen med andre relevante forhold, brukes for å gi et mest mulig riktig bilde av måloppnåelsen og sannsynligheten for fremtidig måloppnåelse.

Styringsparametere

En styringsparameter er en indikator på måloppnåelsen. Den skal gi svar på om deler av målet er nådd eller om man er på vei til å nå målet. Siden det kan være verken hensiktsmessig eller mulig å bruke bare rent kvantitative parametre brukes også kvalitative parametere basert på innsikt, erfaring og noe skjønn.

Kvantitative styringsparametere

For de kvantitative parametrene skal det settes opp grenseverdier for resultatet, periodisert i.h.t. til rapporteringssyklusen, i definisjonen av parameteren. Vurdering består da i å sammenligne resultatet med skalaen.

Kvalitative styringsparametere

For å balansere og oppnå en helhet i målbildet må også ikke-målbare forhold tas hensyn til. I kvalitative styringsparametere vurderes forhold som er vesentlige for måloppnåelsen, men som ikke kan uttrykkes i kvantitative former.

For kvalitative parametere er det vesentlig å innhente informasjon fra de som er best til å foreta slike vurderinger og som også kan ha tilgang til andre informasjonskilder. Parametrene angis med beskrivelser for de forskjellige trinnene i skalaen. Vurderingen må kunne begrunnes med utgangspunkt i disse beskrivelsene. Der hvor det er benyttet mye skjønn i vurderingen, eller det av andre grunner er knyttet stor usikkerhet til vurderingen skal dette beskrives.

Tiltak

For å nå målene og oppnå ønsket resultat for styringsparameterene iverksettes tiltak. Disse tiltakene må det knyttes både ansvar og ressurser til. Tiltakene følges opp i to dimensjoner, tid og ytelse. Innledningsvis har fremdriften med implementering og gjennomføring i form av milepæler fokus. Senere, når tiltakene skal begynne å virke, flyttes fokuset til effekten tiltaket skal gi. Disse dimensjonene er vanligvis delvis overlappende, men ofte er det ikke relevant å følge opp på tid når alle milepælene er gjennomført.

4.5.3 Månedsrapporter

Det skal fremsendes månedlige rapporter der regnskap og forpliktelser for de enkelte kapitler og poster, samt forventet prognose ved årets slutt, inkludert endringsforklaringer, skal fremgå. Ved prognostisert merforbruk skal tiltak for å balansere budsjettet skisseres.

Det skal videre som en del av månedsrapportene fremlegges en kommentert nøkkeltallsoversikt som fordeler regnskapstallene for driftspostene på bevilgningsart (ikke kapittelvis). Regnskapstall for perioden skal ses ift. plantall for samme periode, samt forbruk for tilsvarende periode i fjor.

Oppfølging av tiltaksliste for økonomistyring og forsvarlig forvaltning (TØFF), inkludert en vurdering av eventuelle kritiske områder med tiltak som bør og skal iverksettes, fremsendes som en del av månedsrapportene.

Månedsrapportene fremsendes formelt senest fem uker etter månedens utløp.

I tillegg rapporteres status for operative leveranser månedlig og, ved eventuelle større avvik, til styrkeregisteret iht. fastlagte prosedyrer.

4.5.4 Rapportering av årsverk

Det vises til Presiseringer, endringer og tillegg (PET) nr. 11 og nr. 15 til IVB 2010 vedrørende håndtering av årsverksrammen og prosjektstillinger. I PET 15 (2010) presiseres det at midlertidige stillinger knyttet til tiltak av begrenset varighet og som blir fullt ut finansiert av FD eller andre eksterne aktører, fra og med 1. januar 2009, skal betegnes som prosjektstillinger og telles utenfor måltallet for 2012. Det forutsettes at Forsvarsstaben har kontroll over antall prosjektstillinger i tillegg til måltallet for 2012.

I forbindelse med rapporteringen av personellstatistikken til RKR 1, 2 og 3 for 2011 skal det rapporteres på antallet eksternt rekrutterte, midlertidige, prosjektfinansierte stillinger som telles utenfor rammen. I tillegg skal det rapporteres om antallet årsverk som er konvertert fra innleid personell til fast ansatte, herunder ved dokumentasjon på den årlige innsparingen ved konverteringene.

4.5.5 Ad hoc-rapportering

FSJ har et ansvar for å rapportere uten opphold til departementet om avvik/forhold som vurderes som vesentlige, og som er av en karakter som gjør at dette ikke kan vente til en fastsatt rapport.

4.5.6 Investeringsrapportering

Investeringsrapportering skal skje i formelle rapporter og ha porteføljetilnærming. Rapportering formaliseres med utgangspunkt bl.a. i FID. Rapportering om planlagte prosjekter skal inneholde status for Forsvarets del av arbeidet med fremskaffelsesløsninger og eventuelle konseptuelle løsninger på oppdrag gitt av FD, samt planlagte eller iverksatte tiltak ved eventuelle avvik.

FD gjennomfører uformelle investeringsmøter hvert kvartal med gjennomgåelse av status for det enkelte investeringsprogramområde. FLO skal på disse møtene gjennomgå status og komme med forslag til eventuelle korrigerende tiltak. Representanter fra de virksomheter som blir tilført materiell fra investeringer gjennomført av FLO, skal rapportere sin status.

Status for godkjente prosjekter skal rapporteres på det enkelte prosjekt fra styrkeprodusent og FLO i samarbeid. Rapporteringsmodulen i FID skal benyttes, og rapporten skal inneholde:

- Beskrivelse av konsekvenser av og tiltak iverksatt mot evt. avvik (tid, kostnad, ytelse), og Forsvaret skal beskrive status for alle godkjente kategori 1-prosjekter og kategori 2-prosjekter med spesiell oppfølging.
- Oversikt over inngåtte kontrakter og bestillingsfullmakter for materiellprosjekter.

Det skal videre:

- Gis en generell omtale av øvrige godkjente prosjekter i lavere kategori i tilfeller hvor det er vesentlige avvik i forhold til tid, kostnad eller ytelse eller hvor andre forhold tilsier spesiell rapportering.
- Rapporteres evt. enkeltprosjekter der miljøhensyn ikke er fulgt opp, eller der hensynet til miljøet må ivaretas spesielt.
- Gis status for evt. endringer som er innarbeidet i investeringsrutinene, som følge av revidert ARF.

4.5.7 Årlig vurdering av operativ evne (VOE)

Forsvarssjefen skal årlig rapportere Vurdering av operativ evne (VOE). Vurderingen skal oversendes som en egen ekspedisjon medio oktober, i tillegg skal en oppdatert versjon inngå i RKR 3.

Med Forsvarets operative evne forstås den til enhver tid tilgjengelige strukturs evne til å løse Forsvarets oppgaver. VOE er en kortfattet overordnet militærfaglig vurdering.

For VOE 2011 legges til grunn det oppgavesett som er fastsatt i IVB LTP 2009–2012 og Forsvarets IVB for 2011. Det skal rapporteres om evne til å løse oppgavene. Forsvarets faktiske operative evne pr. 1. september 2011 skal ligge til grunn for rapporten.

Rapportene skal foreligge i FD henholdsvis medio oktober 2011 (som egen ekspedisjon) og februar 2012 (som del av RKR 3).

4.5.8 Forsvarets årsrapport

Forsvarssjefen gis i oppdrag f.o.m. for virksomhetsåret 2010 å utarbeide en årsrapport for Forsvaret som bygges opp som en helhetlig rapport snarere enn en avviksrapport.

Dette dokumentet skal gi en ugradert, helhetlig, balansert og overordnet beskrivelse av Forsvarets virksomhet det foregående år, herunder når det gjelder siste års utvikling av operativ evne og styrkeproduksjon. Dokumentet skal innrettes på en slik måte at informasjonsbehovet til offentligheten ivaretas.

4.6 Særlige innspill med egne tidsfrister

4.6.1 Overføring av midler

FD vil ta stilling til disponering av eventuelle ubrukte midler tildelt i 2010 så snart forslag til disponering er mottatt. Forslag til overføring av ubrukte midler skal settes opp iht. krav; frist for innspill til FD er 11. februar 2011.

4.6.2 Budsjettinnspill 2012

FSJ skal utarbeide budsjettinnspill for gjennomføringsåret 2012, som skal være FD i hende innen 6. mai 2011. Budsjettforslaget skal basere seg på plangrunnlaget som utgis januar/februar 2011, og skal være prioritert på tvers av kapitler og poster.

4.6.3 Omgruppering 2011

Innen 16. september 2011 skal det fremsendes innspill til omgruppering av forsvarsbudsjettet for 2011, med eventuelle forslag til eventuelle høyst nødvendige endringer innenfor Forsvarets kapitler. Innspillet skal basere seg på rapportert status i RKR 2 for 2011, og må inneholde forklaringer til endringsforslagene. Alternativt skal det bekreftes at ingen endringer anses nødvendig. Det presiseres at departementet i utgangspunktet forventer at tildelingene på kapitlene ikke endres, og at det kun unntaksvis vil bli gitt tillatelse til annet enn tekniske endringer. Bare i helt spesielle tilfeller vil departementet kunne godkjenne andre forslag til omgruppering.

Omgrupperingsproposisjonen for 2011, skal som tidligere år, gjøres så lite omfattende som mulig. Forsvaret skal således innrette planlegging og utførelse av all virksomhet i

2011 innenfor de rammer som fremkommer av denne IVB. Forslag til omgruppering er således endelig.

4.6.4 Forklaringer til statsregnskapet for 2011

Utkast til FDs forklaringer til statsregnskapet innenfor Forsvarets kapitler skal foreligge senest 13. februar 2012.

4.7 Tidsplan for ESM og rapporteringsfrister

Tidsplan for 2011 er:

Dato	Innhold	Kommentar
27. januar	Regnskap 2010 og plangrunnlag 2012	
24. mars	RKR 3	Rapporteringsfrist 25. februar. Frist forklaring til statsregnskapet og begjæring om overføring 12. februar.
11. april	Forum for materiellfremskaffelser/Felles ledermøte	Heldagsmøte med påfølgende middag
16. juni	Budsjett 2012	Frist 6. mai
23. juni	RKR 1/2011	Rapporteringsfrist 27. mai
25. august	Forum for materiellfremskaffelser/Felles ledermøte	Heldagsmøte med påfølgende middag
27. oktober	RKR 2/2011 og omgruppering 2011	Rapporteringsfrist 30. september
8. desember	IVB 2012 og materiellvedlegg til IVB	

Plangrunnlaget for 2012 gis ut som eget dokument i månedsskifte januar/februar 2011.

Foreløpig plangrunnlag for kap. 1792 for 2013, utgis i november 2011.